

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

อรรณณ จันทรดี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2567

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

อรรณณ จันทรดี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารความเสี่ยง
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เสนอโดย
นางสาวอรรณณ จันทรดี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร.ภัสกร เลาสวัสดิกุล)

วันที่ 27 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ งามอจาวณิช)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทล จุลสุคนธ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.บุญยานุช เฉวียงหงส์)

หัวข้อค้นคว้าอิสระ	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า
ชื่อนักศึกษา	อรรวรรณ จันทร์ดี
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 311 คน ได้มาโดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.992 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร์้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี ของฟิชเชอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเมื่อจำแนกเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จสมบูรณ์อย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ได้แก่ อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เนืองพะยอม อาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา และอาจารย์ ดร.สรชัย ชูชีพ ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และคุณภาพของเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างสูงต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการการศึกษาค้นคว้าอิสระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเจ้าของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำราที่ผู้ค้นคว้าอิสระได้อ้างอิงทุกท่าน

ขอขอบคุณผู้บริหาร เพื่อนครูโรงเรียนบ้านหนองมะค่า และเพื่อนๆ ชาวบริหารเทพสตรี ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แต่ผู้มีพระคุณ คุณพ่อ นายประเสริฐ จันทร์ดี และคุณแม่ นางสมหวัง จันทร์ดี ให้ความช่วยเหลือ และ ให้กำลังใจ จนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ และขอมอบให้แก่ผู้สนใจการศึกษาทั้งมวล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ศึกษาต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณ ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าของตำรา เอกสาร งานวิจัยทุกเล่มที่ได้นำมาอ้างอิง

อรรณณ จันทร์ดี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมุติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.....	10
ความหมายของการบริหาร.....	10
ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	14
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง.....	21
ความหมายของความเสี่ยง.....	21
ความหมายของการบริหารความเสี่ยง.....	25
กระบวนการบริหารความเสี่ยง.....	27
ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง.....	32
ประเภทของการบริหารความเสี่ยง.....	38
การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา.....	49
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์.....	49
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน.....	55
ความเสี่ยงด้านการเงิน.....	59
ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยภายในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	74

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	80
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล.....	81
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	101
สมมุติฐานการวิจัย.....	101
วิธีดำเนินการวิจัย.....	101
สรุปผล.....	103
อภิปรายผล.....	105
ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	123
ภาคผนวก ข สรุปผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC).....	131
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	139
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ.....	141

ภาคผนวก (ต่อ)

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out)	
เครื่องมือในการวิจัย.....	147
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย.....	149
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	151

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	79
ตาราง 2	การวิเคราะห์ ความถี่ ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม.....	87
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวม.....	88
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์.....	89
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยง ด้านการปฏิบัติงาน.....	90
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการเงิน....	92
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยง ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ.....	94
ตาราง 8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง.....	96

ตาราง 9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ.....	97
ตาราง 10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	98
ตาราง 11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	99
ตาราง 12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	100

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุในมาตรา 65 ว่ารัฐต้องจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อสร้างพลังร่วมในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทยไปสู่อนาคตที่ต้องการนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและเดินไปในทิศทางเดียวกัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 17)

ยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช 2561–2580 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ภาครัฐเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทางนโยบายและทิศทางการพัฒนาตามที่กำหนดตามกรอบการบริหารราชการแผ่นดิน และการที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้นั้น ระบบบริหารจัดการภาครัฐจะต้องสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีบูรณาการ มีความต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไ้ก็ตาม ที่ผ่านมาการบริหารจัดการภาครัฐขาดประสิทธิภาพ มีปัญหาเชิงการบริหารจัดการและโครงสร้าง ปัญหาคอร์รัปชันและระบบอุปถัมภ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ผ่านการมีหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงสร้างและภารกิจที่เหมาะสม และวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ของส่วนรวม (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, ย่อหน้า 55) และด้วยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 กล่าวถึง หมวด 4 การบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ มาตรา 79 ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ (พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ, 2561, หน้า 21)

เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี นวัตกรรม และการแข่งขัน ทำให้องค์การทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ต้องปรับตัว และพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การดำเนินงาน

ต่างๆ จึงต้องมีความระมัดระวัง ด้วยการดำเนินการอย่างโปร่งใส และนำทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556, ย่อหน้า 2)

ปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงเพราะเป็นกลไกสำคัญ และเป็นเครื่องมือในการบริหารงานของผู้บริหาร ทั้งยังช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การติดตาม ควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร การบริหารความเสี่ยงเป็นการบริหารปัจจัยเสี่ยง โดยควบคุมกิจกรรมและกระบวนการดำเนินงานต่างๆ โดยมีหลักการ คือ การลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่อาจทำให้เกิดความเสียหาย ให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สามารถประเมิน ควบคุม และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ (จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, มัทธนา พิพิธเนาวรัตน์, และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2556, หน้า 13) สอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐใช้การบริหารความเสี่ยงเป็นแนวทางและหลักปฏิบัติในการจัดวางระบบมาตรฐานการควบคุมภายใน (ราชกิจจานุเบกษา, 2544, ย่อหน้า 17) ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดทำการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเพื่อลดมูลเหตุที่จะเกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับ ควบคุม ประเมิน และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ ทั้งนี้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ยึดตามกรอบแนวคิดของคณะกรรมการ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread Way) ได้กำหนดความเสี่ยงโดยจำแนกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (operational risk) ความเสี่ยงด้านการเงิน (financial risk) และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (compliance risk) (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556, ย่อหน้า 2)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง จึงต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา ในการเลือกกลยุทธ์ที่ดีและการตัดสินใจที่เหมาะสมและถูกจังหวะกับเวลา แต่แน่นอนว่าสิ่งเหล่านี้ก็มาพร้อมกับความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นนั้นก็ครอบคลุมในทุกส่วนขององค์กรด้วย ด้วยเหตุนี้การบริหารความเสี่ยงจึงกลายเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมภายในองค์กรที่จะช่วยให้กิจกรรมภายในองค์กรดำเนินต่อไปได้และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (ชัยเสถียร พรหมศรี, 2550, หน้า 13-14) จึงควรส่งเสริมให้การบริหารความเสี่ยงเป็นของวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้และเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยง เกิดการตระหนักรู้ความเสี่ยงและนำมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาได้ เพราะการบริหารความเสี่ยงเป็นการสร้างฐานข้อมูลความเสี่ยงที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและ

การดำเนินงานในสถานศึกษา การบริหารความเสี่ยงจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการดำเนินการที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานในการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร ทั้งยังช่วยสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงได้ทั้งหมด ทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร และตระหนักถึงความเสี่ยงทั้งหมดที่อาจส่งผลกระทบในเชิงลบต่อสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, บทคัดย่อ) ผลงานการวิจัยในเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก การที่ข้าราชการครูแสดงทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีการบริหารความเสี่ยงในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าในการบริหารความเสี่ยงและยังสอดคล้องกับ ขวัญแก้ว จันทรัตน์ (2562, บทคัดย่อ) ผลงานการวิจัยในเรื่องการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการเงิน ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้านการปฏิบัติงาน เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะการบริหารความเสี่ยงนั้นเป็นเทคนิคทางการบริหาร ถ้าผู้บริหารมีแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยลดโอกาสหรือความรุนแรงของการสูญเสียและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบไปด้วย โรงเรียนในสังกัดจำนวน 130 แห่ง จากการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ยังคงประสบปัญหาอยู่คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ และมีบางวิชาต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นผ่านของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนมีภารกิจรับผิดชอบงานหลายด้าน เช่น งานธุรการ - การเงินพัสดุ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จำนวนมากกว่า 4 โปรแกรม จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนทั้งบุคลากร งบประมาณ และอยู่ในท้องถิ่นห่างไกลกันดาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย สมรรถนะสูงมีไม่เพียงพอ และงบประมาณในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมการให้บริการทางการศึกษาถูกจำกัดด้วยจำนวนบุคลากรและงบประมาณทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทำให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จากการศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

เขต 2 ระยะ 3 ปี พุทธศักราช 2563 – 2565 ได้จัดทำให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับภารกิจและบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านต่างๆ เช่น สภาพปัจจุบัน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา O-NET/NT ความสำเร็จในการจัดการศึกษา ปัญหาและอุปสรรค ความต้องการในการพัฒนาของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะต้องมีการจัดการความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2566ก, ย่อหน้า 2)

ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงและเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำมาใช้พัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงาน และลดความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

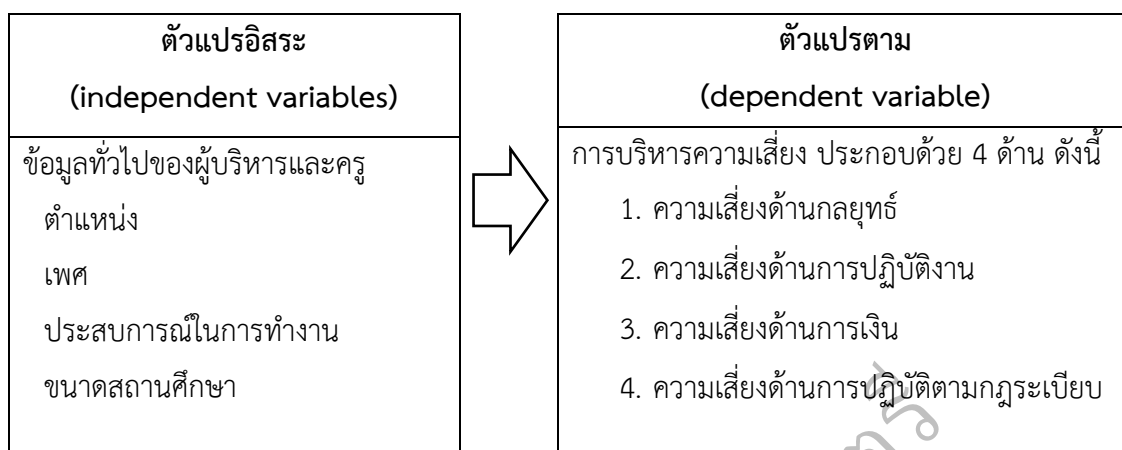
1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 2) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 159 คน และครู จำนวน 1,247 คน รวมทั้งสิ้น 1,406 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2566, ย่อหน้า 2) (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน (Yamane, 1970, p.88) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 311 คน เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยกว่ามาก ผู้วิจัยจึงขอกำหนดสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 60 ของผู้บริหารทั้งหมด จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและกำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน และนำมาเทียบบัญชีไตรยางศ์ โดยได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน และครู จำนวน 216 คน รวมทั้งสิ้น 311 คน

1.3 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่

2.1.1 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

2.1.2 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.1.4 ขนาดสถานศึกษา แบ่งเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดกลางขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

2.2.2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

2.2.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน

2.2.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 2)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ในช่วงระยะเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ และการดำเนินการทางด้านการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงและกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา
2. สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาเพื่อลดความเสี่ยงในสถานศึกษาที่อาจจะเกิดขึ้นได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการดำเนินการเพื่อควบคุมการดำเนินงานที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์ การจัดลำดับความเสี่ยง ประเมินเหตุการณ์ที่อาจเกิดจากความไม่แน่นอน มีการบริหารจัดการและติดตามความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการลดมูลเหตุหรือโอกาสที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรที่อาจจะเกิดขึ้น โดยมีการกำหนดแนวทาง/กระบวนการควบคุมจัดการอย่างเป็นระบบคำนึงถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นสำคัญ เพื่อให้ลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้น้อยลงหรือส่งผลกระทบต่อองค์กรน้อยที่สุดในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ซึ่งประกอบด้วยความเสี่ยง 4 ด้าน ดังนี้

1. **ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์** หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อควบคุมการดำเนินงานสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ไม่เหมาะสมหรือเกิดจากการนำกลยุทธ์ไปใช้ไม่ถูกต้องส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ นโยบาย พันธกิจ เป้าหมายกลยุทธ์ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา โครงการโครงสร้างองค์กร ทรัพยากร และสภาพแวดล้อม ทำให้ไม่สามารถดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งการดำเนินงานด้านกลยุทธ์ประกอบไปด้วยการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา รายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรม โดยพิจารณาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสถานศึกษา การติดตามผลการดำเนินงาน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร การปฏิบัติงานที่เป็นไปตามปฏิทินงาน ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร และครู ต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานให้เป็นไปเป้าหมาย และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร ข้าราชการครูได้รับทราบถึงข้อมูล

2. **ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน** หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารระบบงานภายในขององค์กร/ กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้ บุคลากร กระบวนการทำงานที่จะทำให้เกิดความบกพร่อง ติดขัด ล่าช้า หยุดชะงัก ไม่สามารถดำเนินกิจกรรม

ได้ หรือไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และโครงการ รวมถึงด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ การกำกับ ดูแลนิเทศ และติดตาม สนับสนุนส่งเสริมครู และบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน การจัดกระบวนการเรียนการสอน วิจัยในชั้นเรียน การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน การติดตามการดำเนินงานของบุคลากร และการอนุมัติแผนงานด้านวิชาการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง กระบวนการบริหารเพื่อควบคุมสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นจากการบริหารงบประมาณและการเงินที่เกิดจากการเบิกจ่ายเงินไม่ถูกต้อง การรับเงินไม่ถูกต้อง การขาดสภาพคล่อง ความไม่สมดุลของรายรับและรายจ่าย การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การคลัง รวมถึงการทุจริตทางการเงิน การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวไม่เป็นไปตามแผน การดำเนินงาน จัดทำบัญชีการเงิน จัดทำแผนงบประมาณในแต่ละแผนงานโครงการต่างๆ การรายงานการเงินทุกเดือนและเมื่อสิ้นปีงบประมาณ หลักฐานการเบิกจ่ายไม่ความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการขององค์กร การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้างพัสดุ ครุภัณฑ์ การเสนอแผนงบประมาณขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการมีเจ้าหน้าที่การเงิน ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีความรู้ และประสบการณ์เพียงพอในการบริหารงบประมาณ

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อควบคุมสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นจากความไม่ชัดเจน หรือความไม่ครอบคลุมของการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ หลักเกณฑ์ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี รวมถึงกฎ/นโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน รวมถึงการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ/นโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษาวินัยเพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ส่งเสริมครูและบุคลากรขอรับและขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และรับรู้การเปลี่ยนแปลงกฎ/นโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น มีแนวทางป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการกระทำผิด และบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่กระทำผิดระเบียบวินัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งตั้งอยู่ใน

อำเภอพัฒนานิคม อำเภอชัยบาดาล อำเภอหนองม่วง อำเภอท่าหลวง อำเภอโคกเจริญ อำเภอสระโบสถ์ และอำเภอลำสนธิ

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ภายใต้การกำกับดูแลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอพัฒนานิคม อำเภอชัยบาดาล อำเภอหนองม่วง อำเภอท่าหลวง อำเภอโคกเจริญ อำเภอสระโบสถ์ และอำเภอลำสนธิ จำนวน 130 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 63 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 66 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน โดยแบ่งขนาดของสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบในการวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมทั้งสิ้น 129 โรงเรียน โดยจำแนกขนาดของโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-119 คน
2. โรงเรียนขนาดกลางขึ้นไป หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนขึ้นไป

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ครู หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหาร
 - 1.2 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง
 - 2.1 ความหมายของความเสี่ยง
 - 2.2 ความหมายของการบริหารความเสี่ยง
 - 2.3 กระบวนการบริหารความเสี่ยง
 - 2.4 ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง
 - 2.5 ประเภทของการบริหารความเสี่ยง
3. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
 - 3.2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
 - 3.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน
 - 3.4 ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหาร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 43) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยการใช้กระบวนการในการบริหาร ได้แก่ การวางแผนงาน การอำนวยการ การประสานงาน การติดต่องาน การประเมินผล และการปฏิบัติงานเป็นต้นด้วยเหตุนี้หน้าที่ของผู้บริหารจึงมีการจัดวาง

นโยบาย การวางแผน และการจัดตั้งวัตถุประสงค์หน้าที่ถัดไป ได้แก่ การมอบหมายความรับผิดชอบให้กับหน่วยงาน การประสานงานติดต่อ การจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งการติดตาม ประเมินผล

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 42) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า เป็นการบริหารเป็นการดำเนินร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยใช้ปัจจัยต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

สัมมา รัตนธัญ (2553, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุม และการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ 1) การสร้างการรับรู้ ความความเข้าใจและการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนร่วมและประชาคมในการส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่างๆ อย่างกว้างขวางมุ่งเน้นที่การจัดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับ 2) การสร้างความเข้าใจเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแผนของผู้ปฏิบัติทุกหน่วยงานทุกระดับ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติมีการบริหารจัดการ และการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษามีคณะกรรมการกำกับการดูแลแต่ละยุทธศาสตร์ให้เกิดการนำไปปฏิบัติ โดยมีระบบงบประมาณเป็นกลไกสนับสนุนให้บรรลุผลเป็นรูปธรรม 3) การปรับเปลี่ยนกระบวนการของการจัดการศึกษาจากการเป็นผู้จัดการศึกษา โดยรัฐบาลมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคมที่มุ่งการจัดการศึกษา เพื่อความเท่าเทียม และทั่วถึงตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) การจัดให้แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นเสมือนแผนงบประมาณ ด้านการจัดการศึกษาของรัฐ ระบบการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ยึดแผนงานโครงการ และเป้าหมาย การพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาของแผนเป็นหลักในการพิจารณา เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเป็นไปในทิศทาง และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนแต่ละช่วงวัยและการพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดแรงงาน และประเทศเพื่อการจัดการศึกษาบรรลุผลตามยุทธศาสตร์ตัวชี้วัดในช่วงเวลาที่กำหนด 5) การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพโดยปรับโครงสร้าง การบริหารงานให้มีความชัดเจนในด้านบทบาทหน้าที่ และการกระจายอำนาจและการตัดสินใจ จากส่วนกลางสู่ระดับภูมิภาค และสถานศึกษารวมทั้งการปรับระบบการบริหารจัดการและการบริหารงานบุคคลในแต่ละระดับให้ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้ เป็นไปอย่างมีคุณภาพผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาที่มีมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 6) การสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศที่บูรณาการ และเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การรายงานต่อสาธารณะชนจะเป็นกลไกในการสร้างการรับรู้ของผู้จัดการศึกษา และ

ผู้เรียนเพื่อการปรับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและความรับผิดชอบต่อผู้เรียนผ่านระบบ การกำกับตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล 7) โครงการปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อ การศึกษาเพื่อให้รัฐสามารถใช้เครื่องมือทางการเงินในการกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายรัฐบาล

พิมผกา ธรรมสิทธิ (2554, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือดำเนินการสำเร็จตาม วัตถุประสงค์และเป็นหมายที่กำหนดไว้ ด้วยการประสานสัมพันธ์ มีระบบ มีระเบียบและกฎเกณฑ์และ สามารถใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

สุนทร โคตรบรรเทา (2554, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำให้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือการทำงานกับคนและ โดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 46) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร คือ การที่บุคลากรหรือกลุ่มของบุคลากรร่วมกันดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กร กำหนด

ยุทธ ไกยวรรณ (2555, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า คือ กลุ่มบุคคล หรือบุคคลที่ทำหน้าที่วางแผนให้คนอื่นทำงานแทนโดยอาศัยศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้งานสำเร็จตาม เป้าหมาย (attainment of the goal) ข้อกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพโดยการบริหารต้องอยู่บน พื้นฐานของปัจจัยการบริหาร (factor of management) ด้วย

วิโรจน์ สารรัตน์ (2555, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินการ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัย หน้าที่ในการบริหาร ได้แก่ การ วางแผน (planning) การจัดองค์กร (organizing) การชี้นำ (leading) และการควบคุมองค์กร (controlling)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า คือ การบริหารบางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน การปฏิบัติงานใดๆ ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ที่เรียกว่า "กระบวนการบริหาร" หรือ "ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร ที่เรียกว่า แพมส์-โพสคอร์บ (PAMS - POSDCORB) ได้แก่ การบริหารนโยบาย (policy) การบริหารอำนาจหน้าที่ (authority) การบริหาร คุณธรรม (morality) การบริหารเกี่ยวกับสังคม (society) การวางแผน (planning) การจัดองค์กร (organizing) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (staffing) การอำนวยการ (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (reporting) และการงบประมาณ (budgeting)

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

บรรจบ บุญจันทร์ (2556, หน้า 38) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและสมาชิกในองค์การ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ

จรรณี แก้วเอียน (2556, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารหรือการจัดการเป็นกระบวนการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การ

พิทยา บวรวัฒนา (2556, หน้า 2) การบริหาร หมายถึง เป็นเรื่องของการนำเอา กฎหมาย และนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2556, หน้า 1-3) ให้ความหมายการบริหาร หมายถึง การกระทำเกี่ยวกับการ “บริหาร” ซึ่งหมายถึงการจัดกิจกรรมทางการบริหารการสั่งการและการควบคุมทางการบริหารหรือใช้กระทำ ทางการบริหารโดยวิเคราะห์ให้เห็นว่ารากศัพท์ของคำว่า การบริหารหรือ administration มาจากคำว่า “Minor” ต่อมาได้กลายเป็น “ministrare” หมายถึง รับใช้ (to serve) ภายหลังจึงหมายถึงปกครอง ขณะที่รากศัพท์ของคำว่าจัดการหรือ management นั้นมาจากคำว่า “manus” ซึ่งหมายถึงควบคุมด้วยตนเองที่สื่อถึงการเน้นผลลัพธ์

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2557, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน โดยอาศัยการทำงานอย่างมีระบบ มีระเบียบ และกฎเกณฑ์ กระบวนการวางแผน การจัดการ การสั่งการ การควบคุม และการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี ตลอดจนเทคนิคต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ศิริ ถิอาสนา (2557, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารว่าเป็น กิจกรรมของกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ร่วมกันใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จัดการกระบวนการบริหารหรือหน้าที่การบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การจัดคณะทำงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (reporting) และการงบประมาณ (budgeting)

ไซมอน (Simon, 1996, p.3) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร คือ กิจกรรมตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

ฮาลพิน (Halpin, 1996, p.161) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นทางการศึกษา การอุตสาหกรรมหรือองค์กรของรัฐ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ งาน (task) หมายถึง งานที่ต้องทำให้บรรลุเป็นหมายที่วางไว้ องค์กรใดปราศจากงานหรือภารกิจที่ต้องกระทำแล้วองค์กรนั้นก็ไม่มีคามจำเป็นหรือมีเหตุที่จะดำรงอยู่ต่อไป ส่วนองค์กรที่เป็นทางการ (formal organization) หมายถึง กลุ่มชนิดพิเศษเป็นกลุ่มสังคมที่ประกอบด้วยผู้นำและสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกขององค์กรต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบมีบทบาทหน้าที่คาดหวังหรือที่กำหนดเอาไว้แตกต่างกันออกไป โดยสมาชิก ทุกคนร่วมมือกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ส่วนกลุ่มผู้ร่วมงาน (work groups) หมายถึง บุคคลซึ่งถูกเลือกให้ดำรงตำแหน่งตามที่ระบุไว้ องค์กรหนึ่งอาจมีผู้ร่วมงานกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มก็ได้ และผู้นำ (leaders) หมายถึง ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จขององค์กร ในองค์กรหนึ่งอาจจะมีผู้บริหารหลายระดับทำหน้าที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่มย่อยองค์กรก็ได้ ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างก็มีส่วนร่วมรับผิดชอบการทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร

แคมเบล และคนอื่นๆ (Campbell, et al., 1997, p.6) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับคนอื่น

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันซึ่งมีการวางแผนในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด การจัดองค์การดำเนินงานตามกระบวนการที่ได้จัดทำไว้ การจัดวางบุคคลให้เหมาะสมกับงาน โดยมีการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดการร่วมกัน มีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน

นिरภัย จันทร์สวัสดิ์ (2551, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทในฐานะผู้นำ สามารถควบคุมและดูแลการดำเนินงานในด้านบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามแผนและนโยบายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลผู้มีหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจการต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ธงชัย สันติวงษ์ (2555, ย่อหน้า 3) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมีหลักเกณฑ์ มีหลักวิชาการมาประยุกต์กับความสามารถ และมีการใช้ยุทธศิลป์คู่กันไปกับยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ภายใต้สภาพโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงฉับไว ผู้บริหารจึงต้องเก่งกว่ายุคก่อนๆ คือแทนที่จะทำแต่การจัดการองค์การภายใน เป็นส่วนใหญ่ให้มีระบบ และดำเนินการไปได้ราบรื่นแล้วจะต้องสามารถเผชิญและเอาชนะวิกฤตต่างๆ ได้ด้วย

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

ถวิล อรัญเวศ (2560, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในทางการบริหารจัดการองค์การ หน่วยงานหรือสถานศึกษามีทักษะ ในการกำหนดนโยบายเป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ควบคู่กับ ยุทธศาสตร์หรือหลักการต่างๆ ในการบริหารงานอย่างสูงสุด

คมสันต์ วงษ์ชาติ (2561, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่มีอำนาจ ตามกฎหมายให้เป็นผู้นำในการดำเนินการให้สถานศึกษา หรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้วิธีการต่างๆ

สุกฤตยา ปงกันทา (2561, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการมอบหมาย หรือได้รับการแต่งตั้ง และเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความเป็นผู้นำและ มีอำนาจในการอำนวยการงานต่างๆ ของสถานศึกษาและปฏิบัติ หน้าที่กำกับ ควบคุมดูแลให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานตาม ภารกิจของสถานศึกษาบรรลุตามแผนและนโยบายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

แคลเวลล์ (Calwell, 2000, p.130) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง ผู้ที่มีภาวะผู้นำทางการศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนให้งานด้านการศึกษามุ่งสู่จุดมุ่งหมายของ การจัดการศึกษา เพื่อสร้างและจุดประกายให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สูงสุด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการมอบหมายหรือได้รับ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยมีบทบาท สำคัญในการกำหนดทิศทาง การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุ เป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้

ความสามารถ และทักษะในการใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหาร พร้อมทั้งมีภาวะผู้นำในการจัดการ และสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ได้ โดยการบริหารงานที่มีการควบคุม ดูแล และสนับสนุนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการตามแผนและนโยบายที่กำหนดไว้

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

จำลอง นักพ่อน (2548, หน้า 25) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษานั้นโดยภาพรวมแล้วจะมีภาระหลักที่สำคัญ 3 ด้านด้วยกัน คือ 1) ภาระด้านการบริหารงานภายในของสถานศึกษา ซึ่งมีงานวิชาการและกิจการนักเรียนเป็นงานหลัก จากนั้นจะเป็นงานการเงินและการงบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป ฯลฯ 2) ภาระด้านการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ซึ่งมีกิจกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานพื้นฐาน และมีงานด้านการพัฒนาอื่นๆ ประกอบ จะต้องมีการวางแผน มีการกำหนดการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ 3) ภาระด้านการประสานงานและการติดต่อกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาทั้งในระดับ ชุมชนหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานอื่นภายนอกระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และ ระดับนานาชาติ (ถ้ามีประโยชน์กับการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา) ภาระงานทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวนี้อาจมีความสำคัญและมีผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และสะท้อนถึงความรู้ความสามารถ ความเป็นนักบริหารระดับมืออาชีพ (professional) ของตัวผู้บริหารทั้งสิ้น โดยเฉพาะในการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไทยและการที่มีระบบการปฏิรูประบบราชการไทยดำเนินคู่ขนานไปพร้อมกัน ซึ่งจะมีการเปรียบเทียบและสะท้อนให้เห็นถึงฝีมือและผลงานได้ชัดเจนขึ้น การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษานั้นดูจะสลับซับซ้อนขึ้นกว่าเดิม จึงต้องการความเป็นนักบริหารมืออาชีพที่มีทั้งความรู้ ความสามารถทางการบริหารและความเป็นผู้นำทางวิชาการในการบริหารการศึกษาค่อนข้างสูงมากกว่าที่เคยเป็นอยู่เดิม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, และคนอื่นๆ (2550, หน้า 12) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งบทบาท 3 บทบาทหลัก ดังนี้ 1) บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นบทบาทด้านพิธีการและสัญลักษณ์ของผู้บริหารแสดงออกถึงความสัมพันธ์ภายในองค์กรกับภายนอก โดยใช้ความรู้ทางด้านการเขียนและการพูดของผู้บริหารเป็นสำคัญ 2) บทบาททางด้านสารสนเทศเป็นบทบาทที่เกี่ยวกับการรับข้อมูล การใช้ข้อมูลและประมวลวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ขององค์กร โดยอาศัยความรู้ทางด้านข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญ 3) บทบาทในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเกี่ยวกับการตัดสินใจตลอดเวลา

ปราชญา กล้าผจญ (2551, หน้า 22) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นตัวการและเป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุม กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2551, หน้า 3) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบ ด้วยเทคนิคและวิธีการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม โดยการใช้ทรัพยากรมนุษย์ (human resource) เงินทุน (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และระยะเวลาในการดำเนินงาน (critical moment) ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานด้วยจิตรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ภารดี อนันต์นาวิ (2552, หน้า 260) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังอย่างมีเหตุผลตามตำแหน่งที่มีขึ้นในหน่วยงาน

สมพิศ ไหมงาม (2553, หน้า 117) กำหนดบทบาทของผู้บริหารไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) ให้คำแนะนำ (directive) ผู้บริหารในลักษณะเช่นนี้จะเป็นผู้บอกหรือผู้สั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำในสิ่งที่ต้องการ ไม่ได้ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมตัดสินใจ 2) ให้การสนับสนุน (supportive) ผู้บริหารในกรณีนี้จะแสดงความเป็นกันเองให้ความสนใจ เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนให้งานบรรลุเป้าหมาย 3) เปิดโอกาสให้ความร่วมมือ (participative) ผู้บริหารลักษณะนี้จะแสวงหาข้อคิด ข้อเสนอแนะจากผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมตัดสินใจ 4) มุ่งงาน (achievement oriented) ผู้บริหารลักษณะนี้จะมุ่งสู่ความสำเร็จของงานด้วยการกระตุ้นผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย

จิราภา เพียรเจริญ (2556, หน้า 60) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า บทบาทของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำหรือผู้บริหารแสดงออกมา โดยสังคมคาดหวังว่า ผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องแสดงออกตามหน้าที่ของตำแหน่งบริหาร ให้สอดคล้องกับหน้าที่ตามแผนการในการปฏิบัติงาน

สายัณต์ เสนาวิรัช (2556, หน้า 22) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างบรรยากาศในการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพมีภาวะผู้นำในการปฏิบัติงาน จนเกิดประสิทธิผลแก่องค์กรและจัดงานให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทั้งก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อบุคลากรในองค์กรมีการทำงานอย่างจริงจัง จริงจัง และต่อเนื่องเป็นคนที่มีความมีวินัยของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีวิสัยทัศน์ในกระบวนการต่างๆ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ของการเป็นผู้นำที่ดี มีเทคนิคในการให้แรงเสริมมีความเสียสละ มีการสร้างศรัทธาซึ่งจะนำไปให้เกิดแรงจูงใจไปสู่

จุดมุ่งหมายร่วมกันเป็นนักแก้ปัญหาด้วยความรอบคอบ ใช้ความรู้ ประสบการณ์ใช้ข้อมูลสารสนเทศ ประกอบการบริหาร การตัดสินใจ และมีโลกทัศน์ที่มุ่งส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม เข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

วาสนา เต่าพาฬี (2557, หน้า 21) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง แบบแผนหรือแบบอย่างการปฏิบัติตนตามสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบที่มีขึ้นในหน่วยงานของผู้ครองตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดการศึกษา การควบคุม การบริหารงาน การระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมความสัมพันธ์กับบุคลากรฝ่ายต่างๆ รวมทั้งชุมชน ผู้ปกครอง โดยใช้ปัจจัยด้านทรัพยากร มนุษย์ เงิน วัสดุอุปกรณ์ และเวลาดำเนินการบรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา

ธนิสา คูประเสริฐ (2559, หน้า 12) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ และกิจกรรมที่ผู้บริหารดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่างๆ ของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง ดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่างๆ ของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนจัดการ และควบคุมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทำให้ วัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย และนโยบายของประเทศ

มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 1973, pp.15-21) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่จะแสดงบทบาทออกมา 10 บทบาทย่อย ซึ่งจัดกลุ่มได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) กลุ่มบทบาทเชิงสัมพันธ์บุคคล (interpersonal roles) เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นจากอำนาจ และสถานะตำแหน่งแบบเป็นทางการเป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น “ศูนย์รวมประสาท” (nerve center) ขององค์กร ประกอบด้วย 1.1) บทบาทเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร (symbolic or figurehead) เป็นบทบาทที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัวของผู้บริหาร เป็นสัญลักษณ์ของหัวหน้าในการใช้หลักเกณฑ์เพื่อกำหนดสังคมขององค์กร แรงจูงใจ กฎหมาย และพิธีการในหน้าที่ต่างๆ ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ประเพณี หรือพิธีการขององค์กร เช่น บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการมอบวุฒิบัตรแก่ผู้จบการศึกษา เป็นต้น รวมถึงการเลือกสรรพวกพ้องเพื่อการดำรงอยู่ของสถานศึกษาหรืออำนาจหน้าที่ของตน 1.2) บทบาทเป็นผู้นำองค์กร (leader) เป็นบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งการอำนวยความสะดวก การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร และการควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดสภาพต่างๆ เช่น กำหนดงานให้ทำการกระตุ้น ชักถามในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพร้อมและมีความรับผิดชอบเพื่อการจ้างงาน และการส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องพยายามที่จะนำความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาและองค์กรไปกำหนดเป็นข้อตกลงเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

ผู้นำมีบทบาทในการเผยแพร่กิจกรรมที่มีคุณค่าทั้งของผู้บริหารเองและของผู้ใต้บังคับบัญชาอำนาจของผู้บริหารจะปรากฏชัดเจนที่สุดในบทบาทของผู้นำ 1.3) บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ (liaison) ด้วยสถานภาพทำให้ผู้บริหารสามารถแสดงบทบาทการติดต่อกับผู้บริหารระดับเดียวกัน บุคคล หรือกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ผู้บริหารต้องพัฒนาเครือข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของตน ด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ผู้บริหารต้องใช้เวลาส่วนมากกับการดำเนินงานตามบทบาทนี้ เริ่มตั้งแต่การกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อการดำรงอยู่ของหน่วยงานนั้นๆ

2) กลุ่มบทบาทเชิงสารสนเทศ (informational roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารทั้งในฐานะผู้รับและผู้ส่งในองค์กรของเขา การเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง จะช่วยให้ผู้บริหารพัฒนาข้อมูลพื้นที่จำเป็นของระบบข้อมูลข่าวสาร ทั้งภายในและภายนอกองค์กรอันจะส่งผลให้ผู้บริหารเป็นผู้ชำนาญการขององค์กรที่มีคลังข้อมูลที่ดีที่สุด ประกอบด้วย 2.1) บทบาทเป็นผู้กำกับติดตามผล (monitor) บริหารต้องแสวงหาและรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อจะได้พัฒนาองค์กรและสภาพแวดล้อมขององค์กร รับข้อมูลข่าวสารเข้ามาสู่องค์กรในรูปแบบการวิเคราะห์การดำเนินงานภายในองค์กร เหตุการณ์ภายนอกความคิดเห็น และแนวโน้มต่างๆ ผู้บริหารใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงวิเคราะห์สภาพปัญหาและโอกาส เพื่อความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ เพื่อการตัดสินใจอันจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในองค์กรที่มีคุณค่าพร้อมทั้งรายงานให้บุคคลภายนอกและผู้ใต้บังคับบัญชารับรู้ 2.2) บทบาทเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (dissemination) ผู้บริหารต้องนำข้อมูลข่าวสารจากภายนอกเข้าสู่องค์กร และนำข้อมูลข่าวสารภายในจากผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดคนหนึ่งสู่คนอื่น ๆ ข้อมูลเหล่านี้อาจเป็นข้อเท็จจริงซึ่งผู้บริหารได้รับข้อมูลแบบนี้ได้ง่ายเนื่องจากมีอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ ส่วนที่ดีของข้อมูลจะถูกส่งต่ออย่างรวดเร็วไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เหมาะสมหรือ ข้อมูลที่เป็นลักษณะของค่านิยมอื่นๆ ซึ่งผู้บริหารจะถ่ายทอดค่านิยมสู่องค์กรเพื่อชี้แนะ ผู้ใต้บังคับบัญชาในการตัดสินใจ 2.3) บทบาทเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ (spokesperson) ผู้บริหารต้องถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสู่บุคคลภายนอกที่หลากหลาย ผู้บริหารต้องแสดงความสามารถในทางสัมพันธ์กับชุมชนประชาสัมพันธ์ องค์กรของตนเอง ดูแลรักษาผู้มีอิทธิพลชั้นนำด้านต่างๆ รายงานข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงาน แผนงาน และนโยบายขององค์กร และส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) กลุ่มบทบาทเชิงตัดสินใจ (decisional roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น “นักตัดสินใจ” (decision maker) อันสืบเนื่องจากบทบาทสองกลุ่มแรก ประกอบด้วย 3.1) บทบาทเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneur) ผู้บริหารต้องเป็นผู้ริเริ่มและออกแบบควบคุมการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ผู้บริหารต้องทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและโอกาสอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบสถานการณ์ที่ต้องปรับปรุง ผู้บริหารต้องกำหนดโครงการปรับปรุง โดยจัดลำดับความสำคัญ ตามการตัดสินใจและ กิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่

การปรับปรุงที่แท้จริง ผู้บริหารต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการปรับปรุงในระดับใดระดับหนึ่ง มอบหมายความรับผิดชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มอบอำนาจให้ปฏิบัติงานแทน มอบหมายความรับผิดชอบในการออกแบบภายใต้ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่ได้รับหรืออาจให้คำปรึกษาในการออกแบบและงานใหญ่ๆ บางอย่างของโครงการปรับปรุง อาจต้องขอคำปรึกษาจากผู้บริหารอาวุโส 3.2) บทบาทเป็นผู้จัดสิ่งรบกวน (disturbance handler) เป็นบทบาทของผู้บริหารที่ต้องแก้ปัญหา เมื่อองค์กรเผชิญสิ่งรบกวนหรือความวุ่นวายแต่ไม่คาดหวังอย่างฉับไวแต่ได้ผล ซึ่งความวุ่นวายต่างๆ มักเกิดจากความขัดแย้งระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา ความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับองค์กรอื่น และการสูญเสียทรัพยากรหรือข้อจำกัดต่างๆ ผู้บริหารต้องจัดลำดับความสำคัญและทุ่มเทความพยายามที่จะจัดสิ่งเหล่านี้ 3.3) บทบาทเป็นผู้จัดสรรทรัพยากร (allocator) ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ส่วนต่างๆ ในองค์กรตามจุดที่ต้องการ ผู้บริหารต้องควบคุมดูแลระบบโดยอาศัยการ จัดสรรทรัพยากร ผู้บริหารสามารถจัดสรรทรัพยากรในแนวทางต่างๆ โดยการกำหนดเวลาของตนเอง การกำหนดโปรแกรมการทำงาน การมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา การสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ และโดยการสร้างหรืออนุมัติงบประมาณ 3.4) บทบาทเป็นนักเจรจาต่อรอง (negotiator) ผู้บริหารรับผิดชอบในการเป็นผู้แทน ขององค์กรในฐานะผู้เจรจาที่สำคัญกับบุคคลอื่นหรือองค์กรอื่น เพื่อให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ผู้บริหารต้องกระตุ้นตนเองอยู่เสมอ เมื่อองค์กรเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเจรจาต่อรองกับองค์กรอื่น ผู้บริหารต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะสัญลักษณ์หรือหัวขบวนผู้ประชาสัมพันธ์และผู้จัดสรรทรัพยากรขององค์กร

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมและการกระทำต่างๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ซึ่งสามารถขยายความได้ ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการกำหนดนโยบายหลักและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานทั้งหมดมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน โดยการวางแผนทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ 2) การจัดการทรัพยากร ผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งในด้านมนุษย์ เงิน วัสดุอุปกรณ์ และเวลา เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารต้องเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรให้มีศักยภาพสูงขึ้น การตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้และการเรียนการสอนก็เป็นส่วนสำคัญที่ผู้บริหารต้องทำเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด 4) การสร้างความสัมพันธ์และการประสานงาน ผู้บริหารต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกต่างๆ เช่น หน่วยงานการศึกษาระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การ

ดำเนินงานของสถานศึกษามีการสนับสนุนที่ดีและมีความเชื่อมโยงกับภายนอก 5) การตัดสินใจและการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดปัญหาหรือความท้าทายต่างๆ โดยต้องมีกลยุทธ์ในการจัดการสิ่งรบกวนและปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 6) การสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ของครูและบุคลากรในสถานศึกษาโดยการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความรู้และวิธีการสอนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ 7) การสร้างแรงจูงใจและวัฒนธรรมการทำงาน ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และการพัฒนาคุณภาพ

จากบทบาทเหล่านี้จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา และผู้จัดการในการบริหารทรัพยากรและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการทำงานของผู้บริหารต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อให้องค์กรการศึกษาบรรลุผลสำเร็จในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง

1. ความหมายของความเสี่ยง

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ความเสี่ยง คือ โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างอาจเกิดขึ้นซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตรายหรือคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือแผนการต่างๆ ทั้งนี้ความเสี่ยงเกิดขึ้นเนื่องมาจากความไม่แน่นอนซึ่งสามารถ วัดได้จากความน่าจะเป็นของสิ่งที่เกิดขึ้นหรือผลลัพธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้น (ถ้าได้เกิดขึ้นจริง) ซึ่งในแต่ละหน่วยงานในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนนั้น อาจมีมุมมองในเรื่องความเสี่ยงแตกต่างกันหรือตรงข้ามกันได้เช่นบุคลากรในแผนกรักษาความปลอดภัยอาจมองความเสี่ยงเป็นเรื่องเลวร้ายที่ต้องได้รับการจัดการโดยเร่งด่วน ในขณะที่แผนกการเงินอาจมีมุมมองแตกต่างออกไป อย่างไรก็ตามบุคลากรในองค์กรต้องตระหนักอยู่เสมอว่าต้องไม่สร้างความเสี่ยงเกินกว่าที่องค์กรของตนเองจะรับไหว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการหาโอกาสที่จะสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรของตน

ธ สุนทรายุทธ (2550, หน้า 152) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบหรือ

สร้างความเสี่ยงหรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กร หรือหน่วยงานนั้นๆ

ปราชญา กล้าผจญ (2551, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า หมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างอาจจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตราย ความเสี่ยงนี้เกิดจากความไม่แน่นอน (uncertainty) ซึ่งสามารถวัดได้ความน่าจะเป็นของสิ่งที่เกิดขึ้นหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น แต่ละหน่วยงาน ต่างก็มีมุมมองเรื่องความเสี่ยงแตกต่างกันไป เช่น งานทรัพยากรมนุษย์มองอย่างหนึ่ง งานผลิตมองอย่างหนึ่ง งานรักษาความปลอดภัยมองอย่างหนึ่ง และงานวิศวกรรมความปลอดภัยขององค์กรก็มองความเสี่ยงไปอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2554, หน้า 52) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่ไม่แน่นอนของเหตุการณ์ ซึ่งไม่สามารถจะเดาได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด แต่ความเสี่ยงนั้นๆ จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นไม่มากนักน้อยในบริษัท

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 3) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ความเสี่ยง (risk) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบ หากเป็นทางลบจะก่อให้เกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้การดำเนินงานของ องค์กรไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาโอกาสที่จะเกิด (likelihood) ของ เหตุการณ์และผลกระทบ (impact) ที่จะได้รับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 27) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า สถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรืออาจหมายถึงโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผลกระทบให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดความเสียหาย ความผิดพลาด การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่าและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงการทำให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเบี่ยงเบนไป

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, มัทนา พิพิธเนาวรัตน์, และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2556, หน้า 13) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนอาจเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือภารกิจขององค์กร หรือโอกาสที่จะเกิดความสูญเสีย หรือสิ่งที่ไม่คาดหวัง/ไม่พึงประสงค์จากการดำเนินงานหรือเสียโอกาสทางธุรกิจมีผลในทางลบ ขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ธนเดช มหโกลโคย (2556, หน้า 253) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ภาวะการณ์ที่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเบี่ยงเบนหรือแตกต่างไปจากที่คาดหวังและส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จรัญ พะโยม (2557, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงไว้ว่า หมายถึง โอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย ความผิดพลาด ความสูญเสีย หรืออุปสรรคขัดขวางความสำเร็จขององค์กร ทำให้องค์กรไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (2563, ย่อหน้า 9) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหายทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินหรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามภารกิจและพันธกิจหลักขององค์กร

คู่มือการบริหารความเสี่ยง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2563, ย่อหน้า 4) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน อาจเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ในอนาคต ซึ่งหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบเชิงลบ เกิดความสูญเสีย ความเสียหายต่อความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

คู่มือการบริหารความเสี่ยง บริษัทเด็มโก้ จำกัด (มหาชน) (2563, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า คือ เหตุการณ์ หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบ หรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จ หรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรรวมถึงหน่วยงานและบุคคลได้

กรมบัญชีกลาง (2564, ย่อหน้า 2) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า เหตุการณ์/การกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักที่กำหนด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2565, หน้า 30) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2565, ย่อหน้า 2) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (2566, ย่อหน้า 6) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น

รักพงษ์ แสนศรี (2566, ย่อหน้า 1) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบ หรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร โดยความเสี่ยงนี้จะถูกวัดด้วยผลกระทบ (impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิด (likelihood) ของเหตุการณ์ ซึ่งเป็น ความเสี่ยงตามความหมายทั่วไป

วัชร ไตรเจริญกุลภักดี จงแจ่ม (ม.ป.ป., หน้า 287) ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า ความเสี่ยง คือความไม่แน่นอนว่าผลลัพธ์จะเกิดขึ้นตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ การกระทำหรือเหตุการณ์ที่อาจจะมีผลบั่นทอนความสามารถขององค์กรที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การกระทำหรือเหตุการณ์ที่อาจเป็นไปได้ทั้งโอกาสหรือสิ่งคุกคามเกินความถึงแนวโน้มหรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบหากเหตุการณ์อุบัติขึ้นจริง

ริดเลย์, และแซนนิ่ง (Ridley, & Channing, 1999, p.23) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่าความเป็นไปได้ของการเกิดอันตรายหรือความเสียหายในสภาพที่เป็นอยู่จริง ซึ่งอันตรายที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งผลเสียเล็กน้อยจนถึงผลเสียใหญ่หลวง

เจมส์, โรเบิร์ต, และเดวิด (James, Robert, & David, 2005, pp.76–84) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า หมายถึง ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจากปัญหาต่างๆ ในทางธุรกิจและทางส่วนตัว สำหรับอาชีพทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นอาชีพผู้บริหาร พนักงาน นักลงทุน นักศึกษา เจ้าของบ้าน นักเดินทาง ต่างก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้วยกันทั้งนั้น และจะต้องจัดการด้วยวิธีการต่างๆ บางครั้งความเสี่ยงเฉพาะอย่างจะต้องได้รับการวิเคราะห์และจัดการ บางครั้งก็มีการละเลยความเสี่ยงเพราะอาจไม่รู้ว่ามันจะมีผลตามมาอย่างไร ความเสี่ยงในแง่ของความเสี่ยงที่อาจเกิดปัญหาพิเศษขึ้นได้จากความสูญเสียจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน อาจจะต้องมีการวางแผนรับมือไว้ล่วงหน้าและจะต้องได้รับการจัดการเป็นการเฉพาะโดยการรู้สิ่งที่เกิดขึ้นที่แน่นอน เมื่อมีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดความสูญเสียที่เสี่ยงที่จะกลายเป็นปัญหาสำคัญ เช่น หากเจ้าของร้านค้ารู้แน่ๆ ว่าร้านค้าตนจะต้องถูกจัดและ ความเสี่ยงนี้อาจถูกชดเชยด้วยการบวกราคาขายสินค้าไว้เท่าที่จำเป็นด้วย จะมีความเสี่ยงน้อยหรือไม่มีเลย หากจัดจ้านร้านค้าเกิดมากขึ้นกว่าปกติร้านค้า จะระวังเรื่องความเสี่ยงที่เกิดจากการจัดจ้าน ร้ายแรงกว่าปกติ คือ มากกว่าระดับที่มองว่าเป็นระดับปกติหรือระดับที่คาดไว้แล้ว

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเสี่ยง หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้น ความไม่แน่นอนหรือเหตุการณ์หรือโอกาสที่จะเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้อาจจะเป็นอุปสรรคที่มีผลมากหรือน้อยในการดำเนินงานที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ส่งผลทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้

2. ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550, หน้า 20) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงว่า หมายถึงกระบวนการในการป้องกันอำนาจและทรัพย์สินที่ได้มาของบริษัทโดยการลดโอกาสของการสูญเสียซึ่งมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ดีโดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นซึ่งผู้บริหารในบริษัททุกประเภทจะต้องตื่นตัวต่อความเสี่ยงที่มีต่อบริษัทและผลกระทบที่อาจส่งผลถึงผลกำไรของบริษัทด้วย

ธรร สุนทรายุทธ (2550, หน้า 195) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงว่าเป็น การเสริมสร้างป้องกันและขยายคุณค่าของผู้เกี่ยวข้อง โดยการบริหารจัดการความไม่แน่นอนเหล่านี้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทางลบหรือ ทางบวกต่อวัตถุประสงค์ขององค์การ

สวณ ช้างฉัตร (2550, หน้า 19) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงว่า หมายถึง กระบวนการในการป้องกันอำนาจและทรัพย์สินที่ได้มาขององค์กรโดยการลดโอกาสของการสูญเสียซึ่งมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ดี โดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารจะต้องตื่นตัวต่อความเสี่ยงที่มีต่อองค์กร

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 5) ให้ความหมายของการจัดการความเสี่ยงหรือการบริหารความเสี่ยง (risk management) คือ การกำหนดแนวทางและกระบวนการในการระบุ ประเมิน จัดการ และติดตามความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม หน่วยงาน หรือ การดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งการกำหนดวิธีการในการบริหารและการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ผู้บริหารระดับสูงยอมรับได้ ซึ่งสามารถมองได้เป็น 2 มุมมอง คือ 1) การกำจัดหรือลดปัจจัยต่างๆ ที่จะขัดขวางไม่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ นั่นคือ การปกป้องมูลค่าที่องค์กรมีอยู่ไม่ให้ถูกทำลายไป 2) มองหาโอกาสที่จะสร้างความได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจ คือ การสร้างมูลค่าให้กับองค์กร โดยการบริหารความเสี่ยง จะอาศัยการจัดลำดับความสำคัญหรือความรุนแรงของความเสี่ยงนั้น เพื่อที่จะได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริหารจัดการกับสิ่งที่มีความสำคัญมากก่อน และมีการคำนึงถึงต้นทุนที่ต้องเสียไปกับผลประโยชน์ที่จะได้รับกลับมาด้วย (trade-off between cost and benefit)

อนุศักดิ์ ฉินไพศาล (2558, หน้า 120) ให้ความหมายการบริหารความเสี่ยงว่า หมายถึง กระบวนการควบคุมโอกาสหรือผลกระทบในสภาวะการณ์ไม่พึงประสงค์ หรือการสร้างจิตสำนึกต่อโอกาสในการเกิดสภาวะการณ์หรือการกระทำที่ไม่พึงประสงค์

คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (2563, ย่อหน้า 9) ให้ความหมาย

ของการบริหารความเสี่ยงว่า การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การกำหนดนโยบายกระบวนการเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติในการกำหนดกลยุทธ์และปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กรโดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นองค์กรจะต้องสามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นประเมินผลกระทบต่อองค์กรและกำหนด วิธีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มความสำเร็จของวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายด้วยการลดโอกาสและผลเสียหายให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระดับหนึ่งว่าผลการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

นฤนาถ ศรีภักย์วานิช (2563, หน้า 41) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นการกำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยงที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้เพื่อให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

คู่มือการบริหารความเสี่ยง บริษัทเด็มโก้ จำกัด (2563, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายการบริหารความเสี่ยงว่า คือ กระบวนการในการบริหารและจัดการกับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น โดยการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมรวมทั้งกระบวนการ และการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุและโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่นำไปสู่ความเสียหายและส่งผลกระทบต่อองค์กร ผู้ที่มีส่วนได้เสียขององค์กรและสาธารณะได้ เพื่อให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อยู่ในระดับที่องค์กรสามารถยอมรับได้ สามารถประเมินควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นสำคัญ

กรมบัญชีกลาง (2564, ย่อหน้า 2) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงว่า หมายถึง กระบวนการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยง ประเมินกิจกรรมควบคุมภายในหรือการจัดการที่มีอยู่และการกำหนดมาตรการในการวางแผนบริหารความเสี่ยง เพื่อให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบลดลง ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ตามภารกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2565, หน้า 30) ให้ความหมายการบริหารจัดการความเสี่ยงว่า กระบวนการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการบริหารจัดการดำเนินการเพื่อควบคุมการดำเนินงานที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์ การจัดลำดับความเสี่ยง ประเมินเหตุการณ์ที่อาจเกิดจากความไม่แน่นอน มีการบริหารจัดการและติดตามความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการลดมูลเหตุหรือโอกาสที่ส่งผลกระทบกับองค์กรที่อาจเกิดขึ้น โดยมีการกำหนดแนวทาง/กระบวนการควบคุมจัดการอย่างเป็นระบบคำนึงถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นสำคัญ

เพื่อให้ลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้ลดน้อยลงหรือส่งผลกระทบน้อยที่สุดให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

3. กระบวนการบริหารความเสี่ยง

กระบวนการบริหารความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการความเสี่ยงจะต้องเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่จะควบคุมกิจกรรมการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย หรือการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามแผนงาน หรือโครงการ ดังนั้นจึงได้มีหน่วยงานต่างๆ ได้คิดออกแบบกระบวนการบริหารความเสี่ยงไว้หลายๆ ขั้นตอน ดังนี้

นฤมล สะอาดโณม (2548, หน้า 203) ได้พิจารณาถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยง ดังนี้ 1) การหลีกเลี่ยง (avoidance) ถ้าความเสี่ยงนั้นมันสูงเกินไปรับไม่ไหวก็ควรหลีกเลี่ยง เช่น การเลือกลงทุนในภาคเอกชนโครงการใดโครงการหนึ่ง หลักทางการเงินก็มักจะดูมูลค่าเทียบเท่าปัจจุบัน (net present value) และกระแสเงินสดในอนาคต (future cash flow) ทั้งที่เป็นรายรับและรายจ่าย โดยคิดลด (discount) กลับมาให้เป็นวันปัจจุบันแล้วดูว่าเป็นบวกหรือว่าเป็นลบ ถ้าเป็นบวกก็คุ้มที่จะลงทุนได้ แต่ถ้ามันเป็นลบก็ไม่คุ้มที่จะลงทุน ก็ควรหลีกเลี่ยงที่จะลงทุนใน โครงการนั้น 2) การป้องกันก่อนจะเกิด (loss control) สามารถทำได้ 2 แบบกว้างๆ คือ loss prevention เช่น การติดตั้งสัญญาณเตือนอัคคีภัยกับ loss reduction ซึ่งเป็นการทำให้ความสูญเสียน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น ในกรณีไฟไหม้ การติดตั้งฉีดน้ำ (springer) ให้พรมน้ำลงมาก็สามารถหลีกเลี่ยงอัคคีภัยได้ 3) การรับความเสี่ยง (risk retention) เป็นวิธีการเลือกที่จะรับความเสี่ยงไว้เอง เช่น มีการตั้งกองทุนฉุกเฉิน (emergency fund) ไว้สำหรับกรณีที่เกิดความสูญเสียขึ้น risk retention มีอยู่ 2 แบบ คือ active risk retention (การรับความเสี่ยงแบบรู้ตัว) คือ เราคิด เราตัดสินใจเองว่าเราจะเก็บหรือรับความเสี่ยงนั้นไว้เอง อีกแบบหนึ่งคือ passive คือ เรารับไว้โดยที่เราไม่รู้ตัวอาจจะเป็นเพราะเราไม่นึกถึงมันมาก่อน ไม่เคยคิดที่จะบริหารความเสี่ยงมาก่อน เรารับความเสี่ยงไว้ที่ตัวเราโดยที่เราไม่รู้ตัว ซึ่งเป็นอันที่นรกกลัวที่สุด เราพลาดไปเพราะไม่ได้มองมันว่ามันอยู่กับเรา 4) การถ่ายโอนความเสี่ยงไปให้บุคคลอื่นผ่านทางสัญญา (non-insurance transfer) เช่น อาจจะทำสัญญาว่าจะไม่รับผิดชอบในส่วนนี้ ซึ่งในทางธุรกิจการค้าจะเป็นเรื่องของสัญญาเช่าเพื่อที่จะประกันความเสี่ยงในเรื่องของราคาเช่าที่จะสูงขึ้น หรือว่าสัญญาก่อสร้างเพื่อประกันเรื่องราคาวัสดุก่อสร้างที่จะสูงขึ้น 5) การประกันภัย (insurance) มีการใช้ที่ง่ายที่สุด และเรานึกถึงเป็นอันดับแรกเมื่อพูดถึงความเสี่ยงว่าทำอะไร คือ การซื้อประกัน ทุกคนคุ้นเคยดีกับการถ่ายโอนความเสี่ยงให้กับบริษัทประกันภัย ซึ่งข้อ 4 และ ข้อ 5 อาจรวมไว้ในข้อเดียวกันได้ เรียกว่าการถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่น แต่มีแยกไว้เพื่อให้เห็นว่ามันมีทั้งแบบที่ถ่ายโอนให้ประกันภัยใน ข้อ 5 หรือว่าถ่ายโอนให้ผู้อื่นด้วยวิธีการอื่นให้คู่สัญญาก็ได้ ในทางการเงินเราจะใช้กลยุทธ์การประกันความเสี่ยง โดยใช้เครื่องมือทางการเงินทั้งหลายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงของเราให้คู่สัญญาทางการเงินของเรา

ธรรมาสาร (2550, หน้า 196) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารความเสี่ยง ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การวางแผนกลยุทธ์ จะต้องมีการร่างกรอบการบริหารความเสี่ยง ในระดับองค์กรเพื่อที่จะได้สนับสนุนการกำกับดูแลกิจการ และการบริหารความเสี่ยงให้ดำเนินไปอย่างดีที่สุดรวมถึงการผนวกกระบวนการความเสี่ยงทั้งจากระดับล่างสู่ระดับบน และจากระดับบนสู่ระดับล่างมีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง จะต้องพยายามบอกให้ได้ว่าอะไรคือ ความเสี่ยง รู้จักระบุคัดเลือกว่าความเสี่ยงใดเป็นความเสี่ยงที่สำคัญ หรือจำเป็นเพื่อที่จะได้มุ่งเน้นและทำแผนปฏิบัติการต่อไป 3) การควบคุมความเสี่ยง อาจจำเป็นต้องใช้งบประมาณ เพื่อจะปรับปรุงการบริหารความเสี่ยง ต้องมีระบบตรวจตราดูแลและรายงานความเสี่ยงที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง การบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากร ทุกคนทุกฝ่าย ในหน่วยงานซึ่งต้องถือว่าเป็นกิจกรรมของทุกคนในองค์กร ผู้บริหารจะต้องสร้างความเข้าใจให้ทุกคนตระหนักถึงภัยวิกฤต ความเสี่ยง ทุกคนต้องทำ ทำเป็นประจำ และทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีรูปแบบที่ชัดเจนหลักการบริหารความเสี่ยงจะต้องมี 3.1) การวางแผนกลยุทธ์ 3.2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง 3.3) การควบคุมความเสี่ยง

ในการดำเนินงานปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงจะได้มาจากหลายฝ่าย และองค์กรช่วยกันประเมินความเสี่ยงต่างๆ แล้วจัดลำดับว่าอะไรเป็นความเสี่ยงระดับมาก น้อยเพียงใด รุนแรงแค่ไหน เพื่อนำความเสี่ยงนั้นมาบริหารจัดการก่อนหลัง การพิจารณาควบคุมความเสี่ยงทำให้เห็นสภาพการบริหารความเสี่ยงในองค์กรว่ามีการกำหนดอย่างไร การทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานปฏิบัติการบริหารความเสี่ยง โดยเรียงลำดับ วิกฤตว่าอะไรมาก่อน อะไรมาหลังเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการบริหารความเสี่ยงที่มีรายละเอียดในเชิงปฏิบัติการ สามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2551, หน้า 1) ได้ออกแบบขั้นตอนในการบริหารความเสี่ยง ดังนี้ 1) การจัดตั้งผู้บริหารความเสี่ยง และคณะทำงานบริหารความเสี่ยงขององค์กรขั้นตอนแรก ผู้บริหารพึงปฏิบัติคือ การสร้างความรู้สึกร่วมในงานบริหารความเสี่ยง ขององค์กร เพื่อให้บุคคลทุกคน ในองค์กรเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กรและบุคลากรหลังจากองค์กรได้ทำการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากร ทุกคนให้ความร่วมมือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามมาตรการ ในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรในขั้นตอนต่างๆ จากนั้นองค์กรควรจัดตั้งผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงซึ่งควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่จะต้องสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารในส่วนงานอื่นขององค์กรได้ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบข่ายการบริหารความเสี่ยง คณะทำงานบริหารความเสี่ยงควรมีส่วนร่วมในการวางแผนของงานบริหารความเสี่ยงขององค์กรอย่างแท้จริง 3) การระบุความเสี่ยง เป็นการระบุเหตุการณ์ใดๆ ทั้งที่มีผลดี และผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยต้องระบุด้วยว่าเหตุการณ์นั้น จะเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด เกิดขึ้นอย่างไรและทำไม

4) การประเมินความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่ได้วางไว้ 5) การประเมินมาตรฐานการควบคุม เป็นการประเมินกิจกรรมควบคุม ที่ควรจะมี หรือมีอยู่แล้วว่าสามารถควบคุมความเสี่ยงที่ หรือปัจจัยเสี่ยงได้เพียงพอหรือไม่เพียงพอ 6) การบริหารความเสี่ยง เป็นการนำกลยุทธ์ มาตรการหรือแผนงาน มาใช้ปฏิบัติเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือลดความเสียหายของผลกระทบที่จะเกิดจากเหตุการณ์ความเสี่ยง 7) การรายงาน เป็นการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการให้ฝ่ายบริหารรับทราบ และให้ความเห็นชอบดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง 8) การติดตามและทบทวน เป็นการติดตามของการดำเนินงาน ตามแผนการบริหารความเสี่ยงว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ รวมทั้ง ทบทวนประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยงเพื่อพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2552, ย่อหน้า 111) กำหนดไว้ว่า ส่วนราชการต้องมีขั้นตอนการดำเนินการ หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ประเมิน และจัดการความเสี่ยง อย่างเหมาะสม ตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) คือ 1) การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (objective setting) 2) การระบุความเสี่ยงต่างๆ (event identification) 3) การประเมินความเสี่ยง (risk assessment) 4) กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับแต่ละความเสี่ยง (risk response) 5) กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง (control activities) 6) ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง (information and communication) 7) การติดตามผลและการเฝ้าระวังความเสี่ยงต่างๆ (monitoring)

กรอบการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO หรือ COSO-ERM Framework ซึ่งแผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ประกอบด้วยความเสี่ยง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ

ณัชธิมา ปัทมทัตตานนท์ (2553, หน้า 40) กระบวนการบริหารความเสี่ยง คือ การยอมรับความเสี่ยง การลดความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยง มีความสอดคล้องกัน ดังนั้น กระบวนการบริหารความเสี่ยงจึงนิยมใช้กัน 4 วิธี คือ 1) การยอมรับความเสี่ยง 2) การลดความเสี่ยง 3) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง 4) การกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยง

กลุ่มพัฒนาระบบบริหารสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2565, ย่อหน้า 4-7) ได้จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง และสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ตามกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงของแนว

ทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ เรื่อง หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์องค์กร มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกทั้งด้านบวกและด้านลบที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึงนำพันธกิจตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน มากำหนดทิศทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงาน

2. การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง มีนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยการนำโครงการและกระบวนการภายใต้แผนปฏิบัติราชการรายปีและโครงการและกระบวนการที่มีผลการบริหารจัดการความเสี่ยงไม่เป็นไปตามเป้าหมายจากปีที่ผ่านมา มาวิเคราะห์และจัดเป็นทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงาน

3. การระบุความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง มีการระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงานทั้งปัจจัยภายในและภายนอก และด้านบวกและด้านลบ นำมาจัดกลุ่มตามประเภทของความเสี่ยง ดังนี้

3.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S)

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์ ทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

3.2 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O)

ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

3.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F)

ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผนการควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงินดังกล่าว

3.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance

Risk : C)

ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งการทํานิติกรรม สัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

4. การประเมินความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง มีการประเมินความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดและผลกระทบซึ่งโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง และผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง รวมถึงขอบเขตระดับความเสี่ยงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ เมื่อทำการประเมินแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงหรือจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อหน่วยงาน และพิจารณากำหนดกิจกรรมการควบคุมแต่ละความเสี่ยงให้เหมาะสมและยอมรับได้

5. การตอบสนองความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ได้กำหนดแนวทางการตอบสนองความเสี่ยงหรือกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงที่มุ่งเน้นบริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยแบ่งวิธีการจัดการความเสี่ยงได้ 4 วิธีดังนี้

5.1 การยอมรับความเสี่ยง (take) เป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับปานกลาง ต่ำหรือต่ำมาหรือเป็นความเสี่ยงที่มีต้นทุนในการจัดการที่สูงมากจนไม่คุ้มค่ากับผลที่จะได้รับ หรือเป็นความเสี่ยงที่อยู่นอกเหนือการควบคุม เช่น จากนโยบายรัฐบาล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงนั้นจะต้องมีมาตรการติดตามเฝ้าระวังความเสี่ยงอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

5.2 การลด/ควบคุมความเสี่ยง (treat) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่สามารถลดได้ โดยการควบคุมภายในหรือการปรับปรุงระบบการทำงานหรือออกแบบวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดหรือลดผลกระทบให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

5.3 การกระจายหรือโอนย้ายความเสี่ยง (transfer) เป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้หน่วยงานอื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบ โดยเฉพาะเป็นความเสี่ยงที่คาดไม่ถึง ป้องกันได้ยาก หรือมีระดับความรุนแรงสูง เช่น ภัยธรรมชาติ ก็อาจกระจายความเสี่ยงโดยการทำประกันภัยหรือกรณีที่ความเสี่ยงเกิดจากความไม่ชำนาญงานของบุคลากรภายในหน่วยงาน ก็จัดจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการแทน เป็นต้น

5.4 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (terminate) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงและหน่วยงานไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ จึงต้องปฏิเสธและหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง โดยหยุดยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรม หรือโครงการที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงนั้น

6. การติดตามและรายงานผล เป็นการรายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการทั้งหมดตามลำดับให้ฝ่ายบริหารรับทราบและให้ความเห็นชอบดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยงคือชุดของขั้นตอนหรือกระบวนการที่ใช้ในการจัดการความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร โดยมุ่งเน้นการลดหรือควบคุมความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยกระบวนการนี้รวมถึงการวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การพัฒนาแผนการควบคุมความเสี่ยง รวมถึงการติดตามและทบทวนผลการดำเนินการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจว่ามีประสิทธิภาพสูงสุด หลักการที่สำคัญของกระบวนการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วยขั้นตอนหลักๆ ดังนี้ 1) การวางแผนกลยุทธ์ การสร้างกรอบการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กรเพื่อสนับสนุนการกำกับดูแลกิจการและบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ 2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง การระบุและคัดเลือกความเสี่ยงที่สำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรเพื่อมุ่งเน้นการจัดการ 3) การควบคุมความเสี่ยง การใช้มาตรการเพื่อควบคุมหรือบรรเทาความเสี่ยง เช่น การสร้างแผนการดำเนินงานหรือการตั้งงบประมาณเพื่อจัดการกับความเสี่ยง 4) การติดตามและทบทวน – การตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงแผนการหากมีการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการเหล่านี้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในองค์กร โดยผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงให้แก่บุคลากรทุกคน เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงเหล่านั้น

4. ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

ธารชดา อมรเพชรกุล (2546, หน้า 13-14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยงว่า เป็นการนำระบบบริหารความเสี่ยงเข้ามาใช้ในองค์กรจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ด้านต่างๆ ดังนี้ 1) บุคลากรมีความเข้าใจการทำงานมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ประเมิน และระมัดระวังความเสี่ยงในหน้าที่ของตนได้ ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ 2) บุคลากรได้ฝึกการคิดแบบเป็นระบบและทันสมัยมากยิ่งขึ้น 3) องค์กรสามารถบริหารการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและถูกต้อง โดยมุ่งเน้น การใช้ทรัพยากรไปยังจุดที่มีความเสี่ยงสูง 4) ลูกค้าได้รับสินค้าและบริการที่ดี ปลอดภัยและน่าเชื่อถือ 5) ช่วยลดโอกาสที่จะสูญเสียและเพิ่มโอกาสความสำเร็จของการทำงาน 6) ทำให้ทราบถึงปัญหาล่วงหน้าและสามารถที่จะหาทางป้องกันหรือเตรียมวิธีแก้ไข ไว้ก่อนได้ 7) องค์กรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน และเติบโตอย่างต่อเนื่อง

สงวน ช่างฉัตร (2550, หน้า 17) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงว่า นอกจากเกิดประโยชน์กับโครงการแล้วยังส่งผลถึงองค์กรและลูกค้าที่มาใช้หรือขอรับ

บริการอีกด้วย ซึ่งพอสรุปได้ คือ 1) สามารถสร้างเสริมความเข้าใจโครงการและจัดทำแผนที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น ในแง่การประมาณค่าใช้จ่ายและระยะเวลาดำเนินการ 2) เพิ่มพูนความเข้าใจความเสี่ยงในโครงการมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่จะเกิดกับโครงการหากจัดการความเสี่ยงในโครงการมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่จะเกิดกับโครงการหากจัดการความเสี่ยงไม่เหมาะสมหรือละเลยการบริหารความเสี่ยงนั้น 3) มีอิสระในการพิจารณาความเสี่ยงของโครงการซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น 4) ทำให้ยอมรับความเสี่ยงได้มากขึ้น และสามารถได้ประโยชน์จากการยอมรับความเสี่ยงนั้นได้มากขึ้นด้วย สรุปว่าประโยชน์และความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง กล่าวได้ว่า จะลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน ช่วยให้องค์กรตระหนักถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ในทางเสียหายและเพิ่มโอกาสความสำเร็จของการทำงานให้ทราบถึงปัญหาล่วงหน้า สามารถที่จะหาทางป้องกันหรือเตรียมวิธีแก้ไขไว้ก่อนได้

นิรภัย จันทรสวัสดิ์ (2551, หน้า 14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ดังนี้ 1) การบริหารความเสี่ยงเป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร ส่งภาพให้มองเห็นความสอดคล้องระหว่างความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (risk appetite) และกลยุทธ์ขององค์กรความเสี่ยงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ เป็นความไม่แน่นอน โดยรวมที่องค์กรสามารถยอมรับได้ โดยที่องค์กรยังคงมีขีดความสามารถในการขับเคลื่อนให้ธุรกิจ หรือองค์กรสามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมาย การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการดำเนินการซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กรในความเสี่ยงที่ยอมรับได้ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ ดังนั้นในการประเมินทางเลือกในการดำเนินกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงจึงช่วยให้ ผู้บริหารพิจารณาความเสี่ยงที่ยอมรับได้ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร 2) การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตของความเสี่ยงและผลตอบแทนของธุรกิจและองค์กร รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านต่างๆ การบริหารความเสี่ยงจึงมีส่วนสนับสนุนให้ธุรกิจและองค์กรสามารถบ่งชี้เหตุการณ์ ประเมินความเสี่ยงและจัดการกับความเสี่ยงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านการเจริญเติบโตและผลตอบแทนของธุรกิจ เช่น การวางแผน การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร 3) การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการจัดการความเสี่ยงช่วยให้การพัฒนาองค์กร เป็นไปในทิศทางเดียวกันเนื่องจากผลที่ได้จากการบริหารความเสี่ยงครอบคลุมถึงเหตุการณ์ทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นได้ การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานขององค์กรมี

สนั่น เถาขารี (2551, หน้า 145-151) กล่าวถึง ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ว่า การบริหารความเสี่ยงช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่ลดอุปสรรคหรือสิ่งที่ไม่คาดหวังที่อาจเกิดขึ้นทั้งในด้านผลกำไรและการปฏิบัติงานป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรขององค์กร และสร้างความมั่นใจในการรายงานและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การบริหารความเสี่ยงจึงมีประโยชน์ที่สำคัญ คือ 1) ลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยงช่วยให้องค์กรตระหนักถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในทางเสียหาย ประเมินความเสี่ยงและกำหนดวิธีการจัดการ ดังนั้น จึงลดสิ่งที่ไม่คาดหวังและการสูญเสียต่อธุรกิจ 2) สร้างโอกาส การพิจารณาเหตุการณ์

ทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นต่อองค์กรโดยไม่จำกัด เฉพาะความเสี่ยงที่เป็นความเสียหายช่วยให้ผู้บริหารสามารถบ่งชี้และใช้ประโยชน์จากเหตุการณ์ในเชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ชฎาภรณ์ แซ่คลิ่ง (2552, ย่อหน้า 4) ได้กล่าวว่า ประโยชน์จากการบริหารความเสี่ยง คือ 1) เป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหาร และการปฏิบัติงานในองค์กร การบริหารความเสี่ยงจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ เนื่องจากบริหารความเสี่ยงเป็นการดำเนินการซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร 2) ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงต่างๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด การบริหารความเสี่ยงจะทำให้พนักงานภายในองค์กรมีความเข้าใจถึงเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กรและตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรได้อย่างครบถ้วน ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงที่มีเหตุทั้งจากปัจจัยภายในองค์กร และจากปัจจัยภายนอกองค์กร 3) เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่า ความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงาน และการตัดสินใจในด้านต่างๆ เช่น การวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร 4) ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานขององค์กรมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน 5) ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง

อังสนา ศรีประเสริฐ (2553, หน้า 156) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ดังนี้ 1) การบริหารความเสี่ยงเป็นการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือภารกิจหลักขององค์กร จึงต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งถือเป็นการสร้างฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้บริหารเพื่อใช้ในการบริหารงานด้านต่างๆ 2) ช่วยให้พนักงานทุกระดับภายในองค์กรมีความเข้าใจในภารกิจหลักขององค์กรที่จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบทางลบต่อความสำเร็จขององค์กร 3) เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริหารว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจะได้รับการจัดการด้วยวิธีการที่เหมาะสมและทันเวลา นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวางแผน ควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร 4) ช่วยให้เกิดรูปแบบของการพัฒนาองค์กรที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้บริหารจะมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ขององค์กรและการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน 5) ช่วยให้การบริหารและการจัดสรรทรัพยากร

เป็นไปอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยได้พิจารณาถึงระดับความเสี่ยงและการกำหนดมาตรการบริหารความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมอย่างเหมาะสม 6) การบริหารความเสี่ยงถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อนำไปสู่การมีประสิทธิภาพ

ชัยณรงค์ ชันฉนิกร (2554, ย่อหน้า 118) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้ 1) เป็นการสร้างฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานภายในองค์กร โดยเป็นแหล่งข้อมูล สำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจ เนื่องจากการดำเนินการซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลัก 2) ทำให้พนักงานภายในองค์กรทราบและเห็นความสำคัญของความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรได้อย่างครบถ้วน ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงที่มีเหตุทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร 3) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานและการตัดสินใจใน ดำเนินงาน เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและสร้างผลตอบแทนได้เป็นอย่างดี 4) ทำให้องค์กรได้รับการพัฒนาในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน 5) ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละ กิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 39) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้ 1) ใช้ในการวางแผนควบคู่กับการบริหารงาน บริหารโครงการ หรือบริหารองค์กร 2) ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ 3) นำกลยุทธ์องค์กรไปดำเนินการในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ 4) ระบุ และบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีความสำคัญได้ทันเวลา

อนุศักดิ์ ฉืนไพศาล (2558, หน้า 120) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการความเสี่ยงไว้ดังนี้ 1) สนับสนุนยุทธศาสตร์และการวางแผนธุรกิจ 2) สนับสนุนการใช้อย่างมีประสิทธิภาพของทรัพยากร 3) ส่งเสริมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 4) ปกป้องคนงานจากความทุกข์ทรมานที่เกิดจากอุบัติเหตุ 5) ลดการขาดงานของพนักงานและลดการลาป่วย 6) ลดเบี้ยประกันภัย 7) รักษาชื่อเสียงขององค์กร

กองทุนยุติธรรม (2562, ย่อหน้า 9) ได้อธิบายประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้ 1) เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานสำหรับตอบสนองวัตถุประสงค์และภารกิจหลักขององค์กร 2) กระบวนการบริหารความเสี่ยงได้นำเสนอความเสี่ยงต่างๆ ที่สำคัญโดยภาพรวม ทำให้ บุคลากรภายในองค์กรทราบถึงวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ขององค์กร ตลอดจนเห็นความสำคัญ ของ

ผลกระทบเชิงลบของความเสี่ยงสำคัญต่อองค์กร 3) เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน เนื่องจากผู้บริหารสามารถนำการบริหารความเสี่ยง มาเป็นเครื่องมือสำหรับสร้างความเชื่อมั่น รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงาน และการตัดสินใจในด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร 4) ช่วยให้การพัฒนางานองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบ การตัดสินใจในการปฏิบัติงานขององค์กรมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน 5) ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสมโดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละ กิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง

คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (2563, ย่อหน้า 7) ประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริหารความเสี่ยงการบริหารความเสี่ยงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานในสภาวะแวดล้อมที่มีความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ดังนี้ 1) การดำเนินงานขององค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ 2) ลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยง/สาเหตุของความเสี่ยงต่างๆ 3) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร 4) ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร

คู่มือการบริหารความเสี่ยง บริษัทเด็มโก้ จำกัด (2563, ย่อหน้า 12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ว่า การบริหารความเสี่ยงช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย ลดอุปสรรคหรือสิ่งที่ไม่คาดหวังที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งในด้านผลกำไรและการปฏิบัติงานป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรขององค์กร และสร้างความมั่นใจในการรายงานและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การบริหารความเสี่ยงจึงมีประโยชน์หลายประการ ดังนี้ 1) ความสอดคล้องกันระหว่างความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (risk appetite) และกลยุทธ์ขององค์กร ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ คือ ความไม่แน่นอนโดยรวมที่องค์กรยอมรับได้โดยยังคงให้ธุรกิจสามารถบรรลุเป้าหมาย ความเสี่ยงที่ยอมรับได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการประเมินทางเลือกในการดำเนินกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงช่วยให้ผู้บริหารพิจารณาความเสี่ยงที่ยอมรับได้ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโต ความเสี่ยงและผลตอบแทนของธุรกิจ การบริหารความเสี่ยงสนับสนุนให้องค์กรสามารถบ่งชี้เหตุการณ์ประเมินความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านการเติบโตและผลตอบแทนของธุรกิจ 3) การจัดการความเสี่ยง เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงครอบคลุมเหตุการณ์ทั้งหมดที่อาจจะเกิดขึ้น โดยไม่จำกัดเพียงแต่สิ่งที่เป็นความเสียหาย จึงช่วยให้ผู้บริหารสามารถบ่งชี้ และใช้

ประโยชน์จากเหตุการณ์ในเชิงบวกได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 4) การลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยงช่วยให้องค์กรตระหนักถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในทางเสียหาย ประเมินความเสี่ยง และกำหนดวิธีการ ดังนั้นจึงสามารถลดสิ่งที่ไม่คาดหวังและการสูญเสียต่อธุรกิจ 5) การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร องค์กรทุกแห่งประสบกับความเสี่ยงมากมายซึ่งมีผลต่อหน่วยงานและการปฏิบัติงานต่างๆ การบริหารความเสี่ยงช่วยให้เห็นว่าความเสี่ยงมีความเชื่อมโยงกัน ดังนั้นการจัดการความเสี่ยงทั้งหมดจึงควรมองความเสี่ยงในภาพรวมขององค์กร 6) การสร้างโอกาส การพิจารณาเหตุการณ์ทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นต่อองค์กรโดยไม่จำกัดเฉพาะความเสี่ยงที่เป็นความเสียหาย ช่วยให้ผู้บริหารสามารถบ่งชี้และใช้ประโยชน์จากเหตุการณ์ในเชิงบวกได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รักพงษ์ แสนศรี (2566, ย่อหน้า 19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการความเสี่ยงไว้ว่า ไม่มีองค์การใดไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชนสามารถดำเนินการภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปราศจากความเสี่ยงได้ องค์การที่ต้องดำเนินในสภาวะแวดล้อมดังกล่าว การจัดการความเสี่ยงจะช่วยให้ฝ่ายบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับความเสี่ยงได้เป็นอย่างดีเพื่อก้าวสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างสมเหตุสมผล ประโยชน์ของการจัดการความเสี่ยง มีดังนี้ 1) ตระหนักถึงภัยคุกคามที่ยังมาไม่ถึง 2) ปรับปรุงระบบงานและการวางแผน 3) ลดการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ 4) สร้างโอกาส 5) สร้างคุณค่าให้การทำงาน 6) สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร 7) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร 8) ปกป้องการปฏิบัติงาน 9) เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน 10) มองเป้าหมายในภาพรวม

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง เป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร ช่วยให้เกิดพัฒนาการด้านการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานในสภาวะแวดล้อมที่มีความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เป็นการลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงานให้เกิดขึ้นน้อยลงหรือน้อยในระดับที่สามารถยอมรับได้ ซึ่งถือว่าเป็นผลในเชิงบวกต่อองค์กร

5. ประเภทของการบริหารความเสี่ยง

เจนเนตร มณีนาค, และคนอื่นๆ (2548, หน้า 8) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงไว้ ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk)/ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบาย/กลยุทธ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สภาพแวดล้อม ชื่อเสียง/ภาพลักษณ์ 2) ความเสี่ยงทางการเงิน/งบประมาณ (financial/budget risk) ได้แก่ การลงทุน/ฝากเงิน การจัดหาแหล่งเงินทุน สภาพคล่อง 3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ (compliance risk) ได้แก่ กฎหมาย/ระเบียบ พระราชบัญญัติ หลักการ

บัญชีแนวการตรวจสอบ 4) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (operational risk) ได้แก่ สภาพแวดล้อม ความปลอดภัยพนักงาน/บุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ภัยธรรมชาติ การดำเนินกิจการ

สมชาย ไตรรัตน์ภิรมย์ (2549, หน้า 5) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงไว้ ดังนี้ 1) ความเสี่ยงทางการเงิน (financial risks) ความเสี่ยงทางการเงินนี้จะแบ่งความเสี่ยงย่อยออกเป็นแปดด้าน คือ โครงสร้างงบกำไรขาดทุน/การทำกำไร (income statement structure/profitability) โครงสร้างบัญชีงบดุล (balance sheet structure) ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน (currency risk) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (liquidity risk) ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย (interest rate risk) ความเสี่ยงด้านการตลาด (market risk) ความเสี่ยงด้านเครดิต (credit risk) และความเสี่ยงด้านความเพียงพอของเงินกองทุน (capital adequacy) 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (operational risks) แบ่งความเสี่ยง ออกเป็น 5 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง/การยอมรับ (reputation risk) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ธุรกิจ (business strategy risk) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี (technology risk) ความเสี่ยงด้านระบบการดำเนินงานภายใน (internal systems and operational risks) ความเสี่ยงการบริหารงานผิดพลาดและการทุจริต (mismanagement and fraud) 3) ความเสี่ยงด้านธุรกิจ (business risks) แบ่งความเสี่ยงออกเป็น 3 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านนโยบาย (policy risk) ความเสี่ยงด้านระบบ (systemic (country) risk) และความเสี่ยงด้านกฎหมาย (legal risk) 4) ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก (event risks) แบ่งความเสี่ยงจากปัจจัย ภายนอกอื่นๆ (other exogenous risks)

นงนภัส เทียงกมล (2549, หน้า 75) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงไว้ ดังนี้ 1) ความเสี่ยงทางการเงิน (financial risk) สำหรับในประเทศไทยมีการเกิดความเสี่ยงทางการเงินของของสถาบันการเงินที่ต้องล้มละลายในปี 2540 เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากไม่มีระบบบริหารความเสี่ยงทางการเงิน หรือในกรณีที่ประเทศสิงคโปร์มีการบริหาร ความเสี่ยงทางการเงินด้วยการออกตราสารอนุพันธ์ แต่ความเสี่ยงทางการเงินที่เกิดขึ้นกับธนาคารแบริง (barings bank) ที่มีอายุถึง 200 ปีในประเทศสิงคโปร์ที่นิค ลีสัน (nick leeson) ได้ใช้ตราสารอนุพันธ์อย่างผิดวัตถุประสงค์ จะเห็นได้ว่าแค่การกระทำที่เกิดจากบุคคลเพียงคนเดียวสามารถก่อความเสี่ยงทางการเงินให้เกิดขึ้นอย่างมหาดล ดังนั้น ความเสี่ยงในการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นจาก การขาดการตรวจสอบดูแล และกำกับติดตามจึงเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย 2) ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน (operation risk) หมายรวมถึงตัวบุคลากรเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการประมาทเลินเล่อของพนักงานจนก่อเกิดอันตราย ดังเช่น การทุจริตของ พนักงาน เป็นต้น 3) ความเสี่ยงทางนโยบาย/กลยุทธ์ (policy/strategic risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการจัดทำนโยบายและการวางแผนกลยุทธ์ ดังนั้น การจัดการความเสี่ยงจึงเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลดความไม่แน่นอนในขั้นตอนการดำเนินการ และการวางแผนต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และพันธกิจขององค์กร ดังนั้น ในการวางแผน

กลยุทธ์จึงควรคำนึงถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ในองค์กร หรือความเสี่ยงที่อาจเกิดเพิ่มขึ้นกับองค์กรภายใต้แผนกลยุทธ์ที่วางไว้ รวมทั้งต้องคำนึงถึงขั้นตอน การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ทั้งนี้แผนกลยุทธ์อาจไม่ประสบความสำเร็จ หากปราศจากการบริหารความเสี่ยงที่ป้องกันไว้ล่วงหน้าก็เป็นได้ ดังนั้นการจัดการความเสี่ยงอาจต้องรวมถึงการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานด้วย 4) ความเสี่ยงทางกฎระเบียบ (regulatory risk) การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่กระทบต่อองค์กร เช่น การเปลี่ยนแปลงขอบเขตอำนาจการปกครอง การเปลี่ยนแปลงของระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย 5) ความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ/การเมือง (economic2political risk) ความเสี่ยงที่เกิดจากสงครามระหว่างประเทศทำให้บริษัทไม่สามารถเก็บเงินค่าสินค้าได้ หรือดังเช่นตัวอย่างการเกิดภาวะเงินเฟ้อทั่วโลกทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากภาวะดังกล่าวซึ่งเป็นความเสี่ยงเช่นกันที่เกิดขึ้นกับระดับประเทศ เป็นต้น 6) ความเสี่ยงทางธรรมชาติ (natural events) เช่น การเกิดสึนามิ (tsunami) ที่ภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 7) ความเสี่ยงทางเทคโนโลยี (technological risk) ความเสี่ยงระบบเมนเฟรมมี ปัญหาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วไม่สูงพอ ข้อมูลหายไปจากคอมพิวเตอร์ เสีย เนื้อหาในเว็บไซต์ถูก ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น 8) ความเสี่ยงทางการก่อการร้าย (terrorized risk) เช่น เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมที่ตึกศูนย์การค้าเวิร์ดเทรด (world trade center) เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2541 เป็นต้น

เฟื่องฟ้า เทียนประภาสทธิ์ (2550, ย่อหน้า 13) ได้แบ่ง ประเภทความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานเป็น 6 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ ความเสี่ยงด้านการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารสัญญา ความเสี่ยงด้านบำรุงรักษาและบริหารจัดการระบบ ความเสี่ยงด้านการบริหารงานบุคคล และความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน

ธรร สุนทรายุทธ (2550, หน้า 167-171) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงไว้ ดังนี้

1. ความเสี่ยงโดยทั่วไป (general categories of risk) เป็นการมีองค์ความเสี่ยง โดยภาพรวมขององค์กรนั้นๆ อาจมองลึกลงไปต่อว่าจะมีความเสี่ยงต่อด้านใดบ้าง ดังนี้

1.1 ความเสี่ยงที่เกิดจากขนาดขององค์กร ขนาดขององค์กรจะเป็นตัวชี้วัดของโอกาสจะเกิดความเสี่ยง กล่าวคือ องค์กรที่มีการแบ่งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก เช่น โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ นักเรียนจำนวนมาก ระบบการบริหารจัดการย่อมยุ่งยากมากยิ่งขึ้นด้วย กล่าวคือ งบประมาณ บุคลากร และการจัดการย่อมเปลี่ยนไปตามขนาด แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการ จากการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาถึงขนาดตัวแปร ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ว่ามีผลต่อปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างไรนั้น ส่วนมากไม่พบว่าขนาดจะมีปัญหากับการบริหารจัดการมากนัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าขนาดขององค์กรจะสัมพันธ์กับผู้บริหาร เพราะผู้บริหารที่มีฝีมือมักจะอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่

1.2 ความเสี่ยงที่เกิดจากความสลับซับซ้อน ความสลับซับซ้อนละเอียดอ่อน ยุ่งยาก ย่อมมีโอกาสเกิดความเสี่ยงได้มากกว่าวิธีแก้ความเสี่ยงแบบกำปั้นทุบดินก็คือ อย่าให้องค์กรมีความสลับซับซ้อนมากนัก นักบริหารจัดการทราบกันดีว่าการทำสายการบังคับบัญชาที่ไม่สลับซับซ้อน ไม่เป็นรูปแบบหรือพิธีการ ต้องกล้าเผชิญกับความเป็นจริง ต้องรู้สึกได้เร็ว นักวิชาการด้านนี้มักจะต่อต้านระบบราชการที่มีองค์การแบบทางการมากเกินไป จนลืมนึกถึงความสำเร็จของงาน อาจกล่าวได้ว่าองค์การระบบราชการเป็นองค์การที่ใหญ่สลับซับซ้อนดูเหมือนไม่มีอะไรจะเสี่ยงมากนัก เพราะมีกฎระเบียบเป็นตัวกำหนดแต่ก็พบว่าองค์การราชการที่มีขนาดใหญ่ มักมีความเสี่ยงสูงมาก

1.2.1 ระบบการควบคุมองค์การขนาดใหญ่กว้างขวาง จะต้องมีการควบคุมที่ดี การสร้างระบบการควบคุมสำหรับองค์การที่มีความสลับซับซ้อนยุ่งยาก ถ้าควบคุมไม่ดีพอ ย่อมเกิดความเสี่ยงได้ การคำนึงถึงรายจ่ายและผลที่ได้รับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงก็จะมีมากขึ้น

1.2.2 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์การที่มีระบบสารสนเทศที่สลับซับซ้อน และครอบคลุมข้อมูลขององค์การอย่างกว้างขวาง ก็จะต้องเพิ่มความเสี่ยงโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศโดยตรงมากขึ้นเท่านั้น

1.3 ความเสี่ยงที่เกิดจากคุณภาพของระบบควบคุมภายในองค์การที่มีการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล (good governance) จะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของภาครัฐ กล่าวคือ จะต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายใน มีคณะกรรมการผู้ตรวจสอบ (audit committee) และอื่นๆ ดูเหมือนว่ายิ่งมีระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่จะเกิด ความเสี่ยงในเรื่องคุณภาพของการควบคุมภายในก็จะยิ่งมีมากขึ้น เพราะการออกแบบระบบควบคุม ภายในและผล การปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในที่กำหนดไว้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลลัพธ์ที่ออกมาในรูป การควบคุมภายในที่มีคุณภาพที่เชื่อถือได้ ผลการละเมิดไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ย่อมเป็น ความเสี่ยงที่ทำความเสี่ยงต่อองค์การได้

1.4 ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราการเจริญเติบโตขององค์การ อัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วบางองค์การเป็นแบบก้าวกระโดด ย่อมนำมาซึ่งการบริหารจัดการอาจจะต้อง เร่งรีบ ทำงานแข่งขันกับเวลา ระบบที่มีอยู่อาจจะต้องปรับปรุงให้ทันต้องรีบทำรีบตัดสินใจ บางครั้งก็นำมา ซึ่งความผิดพลาดได้

1.5 ความเสี่ยงที่เกิดจากความสามารถของฝ่ายบริหารความสำเร็จของการดำเนินงานขององค์การจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น อาจจะขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้บริหารเป็นสำคัญในทางการศึกษาอาจจะ ระบุว่าเพราะฝีมือผู้บริหารโรงเรียนจึงเจริญก้าวหน้า เพราะการวัดความสามารถของผู้บริหารบางครั้ง ก็วัดค่อนข้างยาก เพราะมีองค์ประกอบความสำเร็จมาจากแหล่งต่างๆ มากมายและเป้าหมายของการศึกษาเป็นเป้าหมายที่กว้างและคลุมเครือ

1.6 ความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตทางการบริหาร การทุจริตทางการบริหาร จัดการเป็นความเสี่ยงที่อันตรายอย่างยิ่งเพราะเกิดจากการกระทำของผู้บริหารที่ทุจริต ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ และความรับผิดชอบของตน หากอยู่ในขั้นรุนแรงแล้วนับว่าเป็นความเสี่ยงอยู่ในขีดอันตราย พร้อมที่จะทำให้องค์การถึงขั้นล่มสลายไปได้

1.7 ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อม การควบคุมเปลี่ยนแปลงหาก สภาพแวดล้อมการควบคุมภายในเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลกระทบให้เกิดความเสี่ยงต่อองค์การได้ที่สำคัญ ได้แก่

1.7.1 ระบบเปลี่ยน การเปลี่ยนระบบต่างๆ อันเนื่องมาจากนโยบายเปลี่ยนหรือ การเปลี่ยนระบบเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง หรือในพื้นที่ที่มีความสำคัญขององค์การยอมนำมาซึ่ง ความเสี่ยงอย่างรุนแรงได้ เพราะการเปลี่ยนระบบถ้ากระทำโดยขาดความรอบคอบ เช่น การเปลี่ยน ระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยจากการสอบเข้ามาเป็นการดูจากคะแนนพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) และคะแนนเฉพาะ (Advanced National Education Test : A-NET) อย่างรีบเร่งโดยไม่ทดสอบให้แน่ใจก่อนย่อมเกิดปัญหาโกลาหลและโอกาสผิดพลาดได้มาก การเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบดูแลกะทันหัน หรือผิดจังหวะย่อมอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงในการทำให้ ประสิทธิภาพของงานด้อยลงได้

1.8 ความเสี่ยงที่เกิดจากบุคลากรขาดคุณภาพ ความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับ บุคคล หากบุคลากรในหน่วยงานมีคุณภาพงานต่างๆ ก็สัมฤทธิ์ผลในทางตรงข้ามหากบุคลากรขาด ความรู้ความสามารถ ขาดความรับผิดชอบ ขาดจรรยาบรรณแล้วนับว่าเป็นความเสี่ยงอย่างร้ายแรง ขององค์การที่จะก่อให้เกิดอาการของความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรท้ายสุดก็จะนำไปสู่ผล การดำเนินงานที่ขาดการควบคุม เกิดการแตกความสามัคคี แบ่งพรรคแบ่งพวก ดังนั้น ควรให้ ความสนใจในกระบวนการสรรหาให้มากที่สุดให้ได้คนดี คนเก่ง เข้ามาทำงาน

1.9 ความเสี่ยงที่เกิดจากผลการดำเนินงานไม่ดี ผู้บริหารที่ละเลยไม่ให้ความสำคัญ ต่อการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ไม่น่าพอใจ หรือปล่อยให้การดำเนินงานของบุคลากรที่ไม่มี ประสิทธิภาพ ไม่มีการดำเนินการ ซึ่งยังจะนำซึ่งความสูญเสียเปล่าของค่าใช้จ่ายขององค์การนั้น

1.10 ความเสี่ยงที่เกิดจากภาครัฐ องค์การอาจถูกอิทธิพลจากภายนอกที่เกิดจาก การดำเนินงานของรัฐบาลซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางตรงหรือทางอ้อมต่อภารกิจขององค์การนั้นๆ เช่น

1.10.1 ความไม่แน่นอนในนโยบายภาครัฐ รัฐบาลปรับเปลี่ยนไปมาทำให้ กระบวนการบริหารจัดการของหน่วยงานได้

1.10.2 การออกกฎระเบียบควบคุมอาจส่งผลกระทบต่อองค์การนั้นๆได้ เช่น หน่วยงานให้มีแผนการพัฒนาไว้แล้วแต่เมื่อรัฐบาลออกกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งขัดกับการพัฒนาได้

2. ความเสี่ยงโดยเฉพาะพื้นที่ (specific risk areas) การจำแนกประเภทความเสี่ยงอีกทางหนึ่งคือ การพิจารณาลักษณะความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ (area) ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กร ลักษณะโครงสร้างการจัดองค์การเป็นอย่างไร แล้วมุ่งแบ่งความเสี่ยงตามประเภท และพื้นที่หรือขอบข่ายขององค์กรนั้นๆ ลักษณะความเสี่ยงที่สำคัญในพื้นที่ มีดังนี้

2.1 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (human resource management) ในบรรดาทรัพยากรทั้งหลายต้องถือว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญสูงสุด และถือว่าเสี่ยงมากที่สุดในระดับประถมและมัธยมศึกษาชั้นนั้นมักจะพบปริมาณ และคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษาส่วนระดับอุดมศึกษาจะเป็นเรื่องของคุณภาพของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย การพัฒนาและการฝึกอบรม การให้รางวัลและการลงโทษ

2.2 การบริหารการเงิน (financial management) การดำเนินกิจกรรมทั้งหลายต้องอาศัยปัจจัยเงินเป็นหลัก ความเสี่ยงของพื้นที่การเงินการบัญชีอาจเกิดขึ้นได้หลากหลาย โดยเฉพาะความเสี่ยงในระดับการศึกษา เช่น ความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยของเงินสด และทรัพย์สิน การทุจริต รายงานการเงิน การขาดงบประมาณ การใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับ

2.3 การบริหารสินทรัพย์ (asset management)

2.3.1 การจัดซื้อจัดหา มักจะมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันหรือการยกยอก ฉ้อโกง ความเสี่ยงในพื้นที่อันสำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงเรื่องคุณภาพ ความเสี่ยงเรื่องคุณลักษณะ ความเสี่ยงเรื่องกำหนดราคา ความเสี่ยงเรื่องผู้ขาย ความเสี่ยงจากระบบความเสี่ยงจากการทุจริต

2.3.2 การบริหารงานพัสดุและครุภัณฑ์ การบริหารพัสดุเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการจัดซื้อจัดหาโอกาสเสี่ยงตามพื้นที่ ได้แก่ การรับสินบนหรือคอร์รัปชัน ผู้ขายมีปัญหา พาสดล้มสมัย ระบบการควบคุมพัสดุมั่วคล่อง ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานพัสดุ ครุภัณฑ์ยังแบ่งด้วย ความหุรหระ ความฟุ่มเฟือย ความสูญเปล่า การสูญเสียโอกาสอีกด้วย

2.4 การบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการการบริหาร และการจัดการนับว่ามีส่วนสำคัญหนึ่งที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ นวัตกรรมคือสิ่งใหม่ๆ ที่นำเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การรวมอำนาจ การกระจายอำนาจ รวมถึงการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ นับว่ามีความสำคัญ ความเสี่ยงที่สำคัญในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ คือ ความถูกต้องเหมาะสมกับการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ ความถูกต้องของข้อมูล การเปลี่ยนจากระบบเดิมเข้าสู่ระบบใหม่ การเข้าถึงผู้ใช้ที่ไม่ได้รับมอบหมาย ความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ ไวรัสมัลแวร์คอมพิวเตอร์ การทุจริต การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 3) ได้นำหลักการบริหารความเสี่ยงตามแนวทาง ของ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way

Commission) มาเป็นกรอบในการดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ความเสี่ยงตามแนว COSO จำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผล กระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (operational risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ทุกๆ ขั้นตอนโดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรในการปฏิบัติงาน เป็นต้น 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (financial risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผน งบประมาณถูกตัด งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดสรรไม่เพียงพอ 4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (compliance risk) หรือ (event risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ หรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาว์ (2559, หน้า 22-26) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงในการบริหารไม่แน่นอน ไม่ชัดเจนของนโยบายผู้บริหารในการดำเนินงาน และความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา 2) ความเสี่ยงด้านบุคลากร หมายถึง ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากบุคลากร ภายในสถานศึกษามีทักษะความรู้ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ และประสบการณ์ในการสอนและการทำงานฝ่ายต่างๆ ในสถานศึกษาของบุคลากร เนื่องจากบุคลากรปฏิบัติงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา 3) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ระบบการดำเนินงาน และการบริหารบุคลากรที่ขาดทักษะในการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอุปกรณ์ที่ใช้ไม่มีความทันสมัยและจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมถึงคุณภาพที่อยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน บุคลากรขาดทักษะในการปฏิบัติงานก่อให้เกิดความผิดพลาดต่องานในสถานศึกษา 4) ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ในการ ดำเนินงานไม่มีการกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานการบันทึกรายรับรายจ่ายไม่ครบถ้วน ขาดความคล่องตัวในเรื่องการเงินที่จะต้องดำเนินกิจกรรมประจำวัน รายจ่ายมากกว่ารายรับอย่างต่อเนื่อง 5) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ หมายถึง กฎระเบียบ และข้อบังคับในการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นการรับรู้ และทำความเข้าใจเพื่อลดอุปสรรคต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาของบุคลากรที่ละเลย ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือจงใจไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของสถานศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ 6) ความเสี่ยงด้านปัจจัยภายนอก หมายถึง ความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้โดยสถานศึกษาเอง ซึ่งอาจเกิดจากการแข่งขันทางสังคมทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและ

เทคโนโลยี ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคลากรขาดการรับรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ขาดการเตรียมการ ในการป้องกันและขาดการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา

คู่มือการบริหารความเสี่ยง บริษัทเด็มโก้ จำกัด (2563, ย่อหน้า 24) ได้แบ่งประเภท ของความเสี่ยง (risk types) จำแนกได้เป็น 7 ลักษณะ ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติไม่ เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกอันส่งผลกระทบต่อรายได้ หรือการดำรงอยู่ของกิจการ ดังนั้น คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงต้องวางแผนกลยุทธ์และแผน ดำเนินงานอย่างรอบคอบ ส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งจัดให้มีโครงสร้าง พื้นฐานภายในที่เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติ เช่น การจัดโครงสร้างองค์กร บุคลากร งบประมาณ ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบการติดตามและควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทางธุรกิจและจัดการกับปัญหาของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) ความเสี่ยงด้าน การเงิน และด้านบัญชี (financial and accountancy risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ การบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเงินของบริษัท ซึ่งเกิดขึ้นจากสภาพความไม่แน่นอนของตลาดเงิน ตลาด ทุน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และการแข่งขันทางธุรกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้ ค่าใช้จ่าย ฐานะ การเงิน และสภาพคล่องของกิจการความเสี่ยงทางการเงิน 3) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (operational risk) หมายถึง ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอัน เนื่องมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี ขาดธรรมาภิบาลในองค์กร การขาดการควบคุมที่ดี โดย อาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายในกระบวนการงาน เหตุการณ์จากปัจจัยภายนอก แล้วส่งผล กระทบต่อการดำเนินงานของบริษัท ทั้งนี้ ไม่นับรวมความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาด และความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งความไม่เพียงพอหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น จากปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยข้างต้น เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านการดำเนินงานขึ้นได้ เช่น การทุจริต ความไม่เพียงพอหรือความไม่ถูกต้องของข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การหยุดชะงักหรือการขัดข้องของ ระบบคอมพิวเตอร์ การก่อวินาศภัย หรือภัยธรรมชาติ เป็นต้น และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อ การดำเนินงานของบริษัทได้ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง (compliance risk) เป็น ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านต่างของบริษัทให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของหน่วยงานราชการและองค์กรกำกับควบคุมอย่างถูกต้อง เพราะถ้า หลีกเลียง หรือละเลยแล้วอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท ก่อความเสียหายต่อ การบรรลุวัตถุประสงค์ทางธุรกิจได้ โดยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง 5) ความเสี่ยงที่จะ เกิดขึ้นใหม่ (emerging risk) ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นใหม่ เป็นความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากความ เสี่ยงที่ยังไม่ได้ปรากฏขึ้นในปัจจุบัน แต่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เนื่องจากสภาวะแวดล้อมในการ ดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ความเสี่ยงประเภทนี้เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอย่างช้าๆ ยากที่จะระบุได้

มีความถี่ของการเกิดต่ำ แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรง ความเสี่ยงที่จะเกิดใหม่นี้ มักจะถูกระบุขึ้นมาจากการคาดการณ์บนพื้นฐานของการศึกษาจากหลักฐานที่มีปรากฏอยู่ ความเสี่ยงที่จะเกิดใหม่นี้มักจะเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย สังคม เทคโนโลยี ภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ในบางครั้งผลกระทบของความเสียหายประเภทนี้อาจจะไม่สามารถระบุได้ในปัจจุบัน 6) ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อม (environmental risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย และส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทและองค์กรต่างๆ อีกด้วย เกิดข้อกำหนดใหม่ๆ บังคับให้บริษัทต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้สามารถเป็นที่ยอมรับในตลาด และสามารถทำธุรกิจต่อไปได้ เช่น องค์กรมาตรฐานสากล International Standard Organization (ISO) กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาตรฐานการจัดการระบบพลังงาน ISO 50001 หรือขององค์กรสหประชาชาติ ว่าด้วยองค์กรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development organization) เป็นต้น 7) ความเสี่ยงวิกฤตฉุกเฉินเฉพาะกิจ (emergency and crisis risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ต้องฉุกเฉิน และตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเร่งด่วน โดยไม่สามารถหรือไม่มีเวลาที่จะจัดทำแผนกลยุทธ์รองรับได้ ซึ่งจะต้องปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายหรือเสียโอกาสทางธุรกิจที่คาดหวัง

กรมบัญชีกลาง (2564, ย่อหน้า 4) แบ่งความเสี่ยง 4 ประเภท ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk) เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงนี้อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำให้โครงการขาดการยอมรับ และโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียอย่างแท้จริง 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (operational risk) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงนี้อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผล ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (financial risk) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (compliance risk) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงนี้อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจาก

ความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการดำเนินการตามสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2565, ย่อหน้า 5) มีการระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก และด้านบวกและด้านลบ นำมาจัดกลุ่มตามประเภทของความเสี่ยง ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมาย และพันธกิจ ในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์ทำให้โครงการขาดการยอมรับ และโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/ กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูลส่งผลต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการ ดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผนการควบคุม และการจัดทำรายงาน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงินดังกล่าว 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance Risk : C) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งการดำเนินการ สัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565, ย่อหน้า 1) ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เป็นกรอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน ประเภทของความเสี่ยง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมาย และพันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์

และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากกระบวนการภายในขององค์กร/กระบวนการ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือ เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับ 2 ขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญา ที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

รักพงษ์ แสนศรี (2566, ย่อหน้า 7) ความเสี่ยงจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ 1) ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : SR) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์แผนดำเนินงานและนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร โดยแหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1.1) ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ภาวะการแข่งขันการเปลี่ยนแปลงนโยบาย กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางการเมือง 1.2) ปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กรกระบวนการ และวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการ เป็นต้น 2) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk : FR) คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากขาดการควบคุมที่ดีโดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบ หรือเหตุการณ์ภายนอก 3) ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน (Operational Risk : OR) คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากขาดการควบคุมที่ดีโดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบ หรือเหตุการณ์ภายนอก 4) ความเสี่ยงทางด้านกฎหมายและข้อกำหนดผูกพันองค์กร (Compliance Risk : CR) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิด

จากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้หรือกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทของความเสี่ยงหลักๆจะแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารของผู้บริหารที่ไม่แน่นอน ไม่ชัดเจน เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ไม่เหมาะสมหรือเกิดจากการนำกลยุทธ์ไปใช้ไม่ถูกต้องส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม ทำให้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม และโครงการ ทำให้ไม่สามารถดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารระบบงานภายในขององค์กร/ กระบวนการ/ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้บุคลากร ความเพียงพอของข้อมูล เกิดจากกระบวนการทำงาน ทำให้เกิดความบกพร่อง ติดขัด ลำช้า หยุดชะงัก หรือไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ ทำให้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และโครงการ ทำให้ไม่สามารถดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารงบประมาณและการเงินที่เกิดจาก การเบิกจ่ายเงินไม่ถูกต้อง การรับเงินไม่ถูกต้อง การขาดสภาพคล่อง ความไม่สมดุลของรายรับและรายจ่าย การสูญเสียงบประมาณประจำปี การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง รวมถึงการทุจริตทางการเงิน ทำให้ขาดประสิทธิภาพ ขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงาน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงิน 4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ หลักเกณฑ์ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี รวมถึงกฎ/นโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

1.1 ความหมายของกลยุทธ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 73) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ หมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม วิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่างๆ เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, และคนอื่นๆ (2548, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ คำว่า “strategy” มาจากคำว่า “strategos” ในภาษากรีก ที่เกิดจากคำว่า “stratgos” ซึ่ง หมายถึง “army” หรือ “กองทัพ” ผสมกับคำว่า “agein” ซึ่งหมายถึง “lead” หรือ “นำหน้า” จึง ทำให้นักวิชาการทางการบริหารตีความว่า “leading the total organization” หรือ “การนำทางให้องค์กรโดยรวม” ซึ่งมีทั้งในเชิงจุดมุ่งหมายและวิธีการว่า ต้องการจะทำ “อะไร” ให้สำเร็จ และทำ “อย่างไร”

พัชรกฤษฎี พวงนิล (2553, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ หมายถึง สาระเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ หรือวิธีการในการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขององค์กร เพื่อให้บรรลุผลตามภารกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ 1) องค์ประกอบ ที่เป็นวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ ได้แก่ เป้าหมาย และพันธกิจ 2) องค์ประกอบที่เป็นแนวทาง ในการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์

กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน (2555, หน้า 49) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง ภารกิจ และวัตถุประสงค์องค์การอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ให้องค์การมีทิศทาง เป้าหมายชัดเจน โดยครอบคลุมถึงแนวทางการดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆ ที่ได้คิดค้นขึ้นมาประยุกต์ใช้ และปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งสถานศึกษาเป็นองค์การหนึ่งที่ควรนำกลยุทธ์มาใช้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินตามภารกิจ และบรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย การบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategic management) ถือเป็นแนวทางการบริหารที่เป็นระบบ

ภาณุมาศ เฉลยนาค (2556, หน้า 16) กล่าวว่ากลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปยังจุดหมายปลายทางในอนาคต เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดของงาน

กนกอร สมปราชญ์ (2559, หน้า 130-138) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ (strategy) หมายถึง แผนที่วางไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายและพันธกิจขององค์กร ภารกิจหรือพันธกิจ (mission) เป็นข้อความที่ระบุถึงภาระหน้าที่ที่ธุรกิจจะต้องกระทำ และสิ่งที่คาดหวังที่จะให้บรรลุวิสัยทัศน์ หรือพันธกิจขององค์กรโดยถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้มั่นใจได้ว่าทุกหน่วยงานในองค์กรมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน การกำหนดพันธกิจจะพิจารณาจากสภาพแวดล้อม คือ จุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ของ องค์กร พันธกิจจะกำหนดอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งอาจเป็นเจตนาความคิดต่อองค์กรต้องสามารถ บรรลุพันธกิจนั้นได้ พันธกิจจะทำให้ทราบถึงเหตุผลที่ทำให้องค์กรคงอยู่ และเหตุผลที่ทำให้บุคลากรในองค์กรจะต้องช่วยสนับสนุน และสร้างสรรค์คุณค่าให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากที่สุด กลยุทธ์เป็นแนวทาง (means)

ที่ทำให้ทุกส่วนงานในองค์กร มีความเข้าใจในสิ่งที่องค์กร ต้องการได้อย่างถูกต้องตรงกัน และทำให้ การตัดสินใจต่างๆ มีความสม่ำเสมอ และขับเคลื่อนองค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ในแต่ละส่วนงานของ ธุรกิจจะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายและพันธกิจของแต่ละส่วนงาน ดังนั้นกลยุทธ์จึงมี ลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นแผนการปฏิบัติการขององค์กร เพื่อให้บรรลุพันธกิจ 2) กลยุทธ์อธิบายถึง การจัดสรรทรัพยากรและ กิจกรรมอื่นๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม 3) กลยุทธ์เป็นแผนอย่างกว้าง ซึ่งได้พัฒนาเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาว 4) กลยุทธ์จะช่วยให้องค์กรสามารถปฏิบัติการกิจ ทั้งหมดได้ 5) กลยุทธ์จะใช้วิธีการหาประโยชน์จากโอกาส และจุดแข็งที่มีอยู่

ซึ่งขณะเดียวกันก็จะขจัด อุปสรรคและแก้ไขจุดอ่อนให้หมดไปด้วยกลยุทธ์พัฒนา ได้โดยการวิเคราะห์และประเมินจุดแข็ง (Strengths : S) จุดอ่อน (Weaknesses : W) โอกาส (Opportunities : O) และอุปสรรค (Threats : T) ขององค์กร

นันทิยาภรณ์ หงษ์เวียงจันทร์ (2559, หน้า 113) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนการ รูปแบบ วิธีการปฏิบัติที่จะดำเนินพันธกิจด้วยภาวะผูกพันและการ ดำเนินการต่างๆ โดยการวางแผนการ วิเคราะห์และกำหนดนโยบายด้านการบริหาร เพื่อหาแนว ทางการดำเนินงานและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ได้คิดค้นขึ้นมาประยุกต์ใช้และปฏิบัติให้สอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

พิมพ์พิศา ชัชวพันธ์ (2559, หน้า 75) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ หมายถึง วิธีการ แผนการหรือแนวทางในการดำเนินการที่คิดขึ้นอย่างรอบคอบ โดยมีการวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันปัญหาตามบริบทขององค์กร 13 กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ออกแบบการจัด กิจกรรม การดำเนินโครงการ ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน มีกระบวนการดำเนินการที่เป็นเชิงรุก สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรม การปฏิบัติงานได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้องค์กร สามารถบรรลุเป้าหมาย ที่องค์กรตั้งไว้ทั้งในระยะสั้นหรือระยะยาวและมีความได้เปรียบทาง การแข่งขัน

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2560, หน้า 45) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการวางแผนงานที่ได้มีการเตรียมชุดการตัดสินใจสำหรับการกระทำในอนาคตด้วยวิธีทาง ที่ดีที่สุดที่มีการเชื่อมโยงเป้าประสงค์อันได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เข้ากับ วิธีทาง (means) และวิธีการ (method) ที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์ กลยุทธ์เป็นกระบวนการทางความคิดที่ต้องการ เอาชนะเกม หรือความพยายามอื่นๆ เกี่ยวกับงานหรือการผลิต โดยการประยุกต์ใช้โอกาสและข้อมูล เชิงลึกไม่ซ้ำกัน เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นความ คิดเชิงกลยุทธ์จะให้ความสำคัญกับ คำถามว่า “ทำไม” และ “อย่างไร” มากกว่าคำถามว่า “อะไร” การคิดเชิงกลยุทธ์จึงเป็นเรื่องของ การวิเคราะห์และจินตนาการอย่างรอบด้านจาก ข้อมูลเชิงลึกแล้วสังเคราะห์ได้แนวทาง วิธีการ เครื่องมือ ที่คิดว่าดีที่สุดในการบรรลุเป้าประสงค์ โดยใช้ทรัพยากรต่ำที่สุด (minimized resources)

แซมมูเอล (Samuel, 1983, p.57) ให้ความหมายของกลยุทธ์ว่า คือ ชุดของทางเลือกระยะยาวเกี่ยวกับเป้าประสงค์เชิงปฏิบัติการและนโยบาย รวมทั้งแผนปฏิบัติการของแผนงานของรัฐบาล ซึ่งองค์การภาครัฐบาลกำหนด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของแผนงานที่รัฐบาลกำหนดไว้ และ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของแผนงาน

ฟิดเลอร์ (Fiedler, 1987, p.9) ให้ความหมายของกลยุทธ์ว่า คือ เป็นทิศทางและขอบข่ายขององค์การในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งเป็นความสำเร็จหรือเป็นประโยชน์ต่อขอบข่ายของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรภายในองค์การและสภาพแวดล้อมที่ตรงตามความต้องการของตลาด และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ลูสซีเออร์ (Lussier, 2003, p.547) ให้ความหมายของกลยุทธ์ว่า เป็นแผนดำเนินการตามพันธกิจเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

ฮิตต์, ดูเอน, และโรเบิร์ต (Hitt, Duane, & Robert, 2011, pp.318-325) ได้ให้ความหมายกลยุทธ์ว่า คือ ภาวะผูกพันในการดำเนินงานต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์จากความสามารถหลัก ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบที่เหนือผู้อื่น

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการทำงานที่มีการวางแผนการดำเนินงานตามที่องค์กรได้ตั้งไว้ ซึ่งจะเชื่อมโยงเป้าประสงค์อัน ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์ มีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 3) ให้ความหมายของการบริหารด้านกลยุทธ์ (strategic risk) หมายถึง กระบวนการของการกำหนดทิศทางและขอบเขตขององค์กรในเรื่องของความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร

อนุศักดิ์ ฉันทไพศาล (2558, หน้า 131) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงทางกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย หรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงาน และการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ

คู่มือการบริหารความเสี่ยง 2562 องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย (2562, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายการบริหารความเสี่ยงของด้านกลยุทธ์ (strategic risk) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์แผนดำเนินงาน และนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและ

สภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อ การบรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร แหล่งที่มาของ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ภาวะการณ์การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงนโยบาย กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กร สามารถควบคุมได้แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กระบวนการ และวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูล และเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการ เป็นต้น

คู่มือการบริหารความเสี่ยง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (2563, ย่อหน้า 16) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อวิสัยทัศน์ เป้าหมายเชิง ยุทธศาสตร์ของสำนักงาน หรือส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุผล สำเร็จตามที่กำหนดไว้ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์และ นโยบายในการบริหารงานเกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม เป็นความเสี่ยงที่ เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ คลาดเคลื่อน ลำช้า หรือใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจอย่างไม่ถูกต้อง

คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (2563, ย่อหน้า 16) ได้กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด กลยุทธ์และการตัดสินใจด้านกลยุทธ์ซึ่งรวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการณ์แข่งขันและสภาพแวดล้อมอันส่งผลกระทบต่อองค์กร ได้แก่ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐบาล ความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจและ การเมือง ความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับชื่อเสียง ความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียความเสี่ยงเกี่ยวกับการแข่งขันทางธุรกิจความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เป็นต้น

กรมบัญชีกลาง (2564, ย่อหน้า 4) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงด้าน กลยุทธ์ (strategic risk) หมายถึง กระบวนการของการกำหนดทิศทางและขอบเขตขององค์กรในเรื่อง ของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกล ยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาด การมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำให้โครงการขาดการยอมรับ และ โครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2565, หน้า 5) ได้กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง กระบวนการจัดการความเสี่ยง

ที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจ ในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์ทำให้โครงการขาดการยอมรับ และโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565, ย่อหน้า 1) ได้กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง กระบวนการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมาย และพันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2566ข, ย่อหน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง การจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2566ก, ย่อหน้า 1) ได้กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง กระบวนการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

รักพงษ์ แสนศรี (2566, ย่อหน้า 7) ได้กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : SR) คือ กระบวนการจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อภารกิจวิสัยทัศน์พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร โดยแหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ภาวะการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลง นโยบาย กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางการเมือง 2) ปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กร

สามารถควบคุมได้แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กรกระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการ เป็นต้น

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อควบคุมการดำเนินงานสิ่งที้อาจจะเกิดขึ้นจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ไม่เหมาะสมหรือเกิดจากการนำกลยุทธ์ไปใช้ไม่ถูกต้องส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ นโยบาย พันธกิจ เป้าหมายกลยุทธ์ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา โครงการโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ทำให้ไม่สามารถดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งการดำเนินงานด้านกลยุทธ์ ประกอบไปด้วยการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา รายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรม โดยพิจารณาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสถานศึกษา การติดตามผลการดำเนินงาน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร การปฏิบัติงานที่เป็นไปตามปฏิทินงาน ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร และครู ต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานให้เป็นไปเป้าหมาย และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล และรายงานผล เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร ข้าราชการครูได้รับทราบถึงข้อมูล

2. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

2.1 ความหมายของการปฏิบัติงาน

กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2529, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติว่า ปฏิบัติงานในองค์การหรือหน่วยงานต่างๆ นอกจาก จะมีการแบ่งระดับการปฏิบัติงานแล้ว ยังต้องมีการแบ่งสัณฐานส่วนงานที่จะต้องปฏิบัติออกเป็น หน่วยงานย่อยๆ ซึ่งมีหัวหน้าหน่วยหรือผู้นำหน่วยเป็นผู้รับผิดชอบงานตามลักษณะหน้าที่ของตนที่แตกต่างกันในการปฏิบัติงานที่ต่างชนิด ต่างหน้าที่ก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การหรือหน่วยงาน นั้น ซึ่งจะทำให้ผู้นำมีความสนใจ มีทักษะ มีความรู้ มีทัศนคติและมีบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนแตกต่างกันไป

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 494) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินไปตามระเบียบ แบบแผน การกระทำเพื่อให้เกิดความชำนาญ ปฏิบัติปรนนิบัติรับใช้

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2557, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติว่า การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ศาสตร์ คือ การศึกษาหาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่างๆ ศิลป์ คือ การที่จะนำเอาความรู้ หลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคนสถานการณ์และ สิ่งแวดล้อมตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในหน่วยงาน

อัลบานีส (Albanese, 1981, p.204) ให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงาน ว่าเป็น พฤติกรรมและการกระทำของพนักงานที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของงานของเขาโดยตรง และ พฤติกรรมนั้นยังรวมไปถึงการแสดงออกของพนักงานที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในสังคมที่เขาปฏิบัติงานอยู่ เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การเข้าร่วมการฝึกอบรม

บาร์ค (Baruch, 1968, pp.7-8) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานว่า สิ่งที่บุคคลแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในขณะปฏิบัติงานซึ่งสามารถสังเกตวัดได้ตรงกัน ไม่ว่าจะเป็น การแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายก็ตาม พฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกนี้อาจเป็นไปได้ทั้งในด้านจิตใจ (psychological withdrawal) เช่น นั่งฝนกลางวัน ไปเรื่อยไม่ตั้งใจทำงาน หรือแสดงออกมาด้วยการกระทำ (physical withdrawal) เช่น การขาดงาน โดยผลการ กลับบ้านก่อนเวลา หยุดพักนานเกินไป อุ้งงาน ทำงานช้าลง แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง จนถึงขั้นลาออก ส่วนพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกในแง่ดีก็มีเช่นกัน เช่น ทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และทำงานมากกว่าที่ได้รับมอบหมาย

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การดำเนินงาน หมายถึง พฤติกรรมสิ่งทีบุคคลแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในขณะปฏิบัติงาน ขั้นตอนการกระทำที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงานเพื่อให้งานออกมาตามที่วางแผนไว้

2.2 การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 3) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (operational risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานทุกๆ ขั้นตอน โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากร ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

อนุศักดิ์ ฉืนไพศาล (2558, หน้า 132) ให้ความหมายของความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ หมายถึง เป็นความเสี่ยงที่ทุกธุรกิจจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของธุรกิจตามปกติ แต่ธุรกิจจะต้องหาวิธีการในการจัดการป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเหล่านี้เกิดขึ้น ถ้าหากธุรกิจปล่อยให้มีความเสี่ยงในด้าน การปฏิบัติการเกิดขึ้นมาก ผลการดำเนินงานของธุรกิจอาจไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการจะมีอยู่ทั่วทุกองค์กร ความเสี่ยงเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากการดำเนินการของการทำงานทางธุรกิจขององค์กร องค์กรต้องประเมินความเสี่ยงเหล่านี้และเตรียมแผนปฏิบัติการเพื่อตอบสนองผลกระทบของความเสี่ยงในระดับเบื้องต้น การปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงปฏิบัติเกี่ยวกับความล้มเหลวทางด้านเทคนิคและความผิดพลาดของมนุษย์ เช่น ข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน ความล้มเหลวของระบบ การฝ่าฝืนนโยบาย การไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ และการละเมิดสิทธิ์ตามกฎหมาย

คู่มือการบริหารความเสี่ยง 2562 องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย (2562, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (operational risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากขาดการควบคุมที่ดีโดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงาน ภายใน คน ระบบ หรือเหตุการณ์ภายนอก

คู่มือการบริหารความเสี่ยง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2563, ย่อหน้า 16) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (operational risk) หมายถึง เป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามภารกิจประจำที่สำคัญของสำนักงาน ทำให้เกิดความบกพร่อง ติดขัด ล่าช้า หยุตชะงัก หรือไม่สามารรถดำเนินกิจกรรมได้ ความเสี่ยงที่เกิดจากการนำระบบภายในองค์กรไปใช้ เช่น กระบวนการปฏิบัติงาน ระบบทรัพยากรบุคคล ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความเพียงพอของทรัพยากรภายในองค์กร เช่น การควบคุมภายใน ระบบการเงินและงบประมาณ ข้อมูลสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ และการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล

คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (2563, ย่อหน้า 16) ให้ความหมายของความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk : O) ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานทั้งในส่วนของการบริหารงานบุคลากรและเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรสิน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการทุจริต ความเสี่ยงเกี่ยวกับบุคคล ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

กรมบัญชีกลาง (2564, ย่อหน้า 4) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (operational risk) หมายถึง กระบวนการจัดการ กำหนดทิศทางและขอบเขตขององค์กรในเรื่องของ ความเสี่ยงเกี่ยวข้องับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2565, หน้า 5) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565, ย่อหน้า 1-2) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยง

ที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2566ข, ย่อหน้า 2) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) หมายถึง เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2566ก, ย่อหน้า 2) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) หมายถึง เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

รักพงษ์ แสนศรี (2566, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายความเสี่ยงทางด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk : OR) คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากขาดการควบคุมที่ดีโดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบ หรือเหตุการณ์ภายนอก

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารระบบงานภายในขององค์กร/ กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้ บุคลากร กระบวนการทำงานที่จะทำให้เกิดความบกพร่อง ติดขัด ล่าช้า หยุดชะงัก ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ หรือไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และโครงการ รวมถึงด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ การกำกับดูแลนิเทศ และติดตาม สนับสนุนส่งเสริมครูและบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน การจัดกระบวนการเรียนการสอน วิจัยในชั้นเรียน การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน การติดตามการดำเนินงานของบุคลากร และการอนุมัติแผนงานด้านวิชาการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน

3.1 ความหมายของการเงิน

จรินทร์ เทศวานิช (2545, หน้า 66) กล่าวว่า เงิน เป็นสิ่งที่คนในสังคมได้สมมติขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของสังคมขณะนั้น เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการใช้ในการชำระหนี้และอื่นๆตามต้องการ

กฤษฎา สังขมณี (2552, หน้า 66) ให้ความหมายว่า เงินคือสิ่งซึ่งคนในสังคมให้การยอมรับ ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ชำระราคา ตามวัน เวลา สถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้นั่นเอง

ริชาร์ด จี ลิปซีย์ และปีเตอร์ โอ สไตเนอร์ (Richard, & Peter, 1972, p.599) ได้กล่าวว่า เงินเหรียญกษาปณ์ (coinage) ธนบัตร (paper currency) และเงินฝากธนาคารประเภทฝากกระแสรายวัน (demand deposit) โดยใช้เช็ค

พอล (Paul, 1980, p.66) สรุปไว้ว่า เงิน คือ สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและใช้วัดมูลค่าของสินค้าและบริการได้ทุกชนิด

สเตียร์ (Steers, 1996, pp.360–361) ได้กล่าวว่า เงิน (money) หมายถึง สิ่งที่ยอมรับกันทั่วไปว่าสามารถใช้เป็นสิทธิเรียกร้องเหนือสินค้าและบริการต่างๆ ได้ทุกขณะ เงินมีความหมายตามหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นสิ่งที่เก็บสะสมมูลค่า และเป็นสิ่งที่ใช้วัดราคาสินค้าได้

ลอเรนซ์ (Laurence, 2009, p.66) ได้ให้คำนิยามไว้ว่าเงิน คือ สินทรัพย์ที่มีคุณสมบัติพิเศษที่ช่วยระบบเศรษฐกิจในการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเป็นหน่วยในทางบัญชี และเป็นเครื่องรักษามูลค่า

เคนเนธ อาร์ ซัลซิค (Kenneth R. Salicic, 2014, p.66) กล่าวว่า เงิน หรืออุปทานของเงิน คือ เป็นอะไรก็ได้ที่มนุษย์สามารถใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการ หรือเพื่อการจ่ายคืนหนี้สิน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เงิน หมายถึง เงินเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าทำให้ผู้ที่ปรารถนาที่จะได้มาซึ่งทรัพย์สิน ความมั่นคงทางการเงิน และมีฐานะเป็นที่ยอมรับในสังคมหรือต้องการแสวงหาอำนาจใช้เงินแสวงหาสิ่งต่างๆเหล่านี้ให้กับตนเอง นอกจากนี้เงินยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับให้มีคุณสมบัติเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการใช้แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

3.2 การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 3) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (financial risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่เป็นไปตาม

แผน งบประมาณถูกต้อง งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดสรรไม่เพียงพอ

อนุศักดิ์ ฉืนไพศาล (2558, หน้า 132) ให้ความหมายของความเสี่ยงด้านการเงิน ว่าเป็นอีกประเภทของความเสี่ยงที่มีความสำคัญต่อบริษัทและองค์กรทั่วไป ความเสี่ยงด้านการเงินนี้ ประกอบด้วยความเสี่ยงในการบริหารเงิน ความเสี่ยงด้านเครดิต และความเสี่ยงในการซื้อขายตราสารการเงิน

คู่มือการบริหารความเสี่ยง 2562 องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย (2562, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (financial risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่การเบิกจ่ายงบประมาณไม่ เป็นไปตามแผน งบประมาณถูกต้อง งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลง ไปทำให้การจัดสรรไม่พอเพียง

คู่มือการบริหารความเสี่ยง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2563, ย่อหน้า 17) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (financial risk) เป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการเงินและสถานะทางการเงินขององค์กร เช่น การขาดสภาพคล่อง ความไม่สมดุลของรายรับและรายจ่าย การสูญเสียงบประมาณประจำปี ความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่พร้อมด้านงบประมาณ การเงิน และการควบคุมรายจ่ายต่างๆ เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ เป็นความเสี่ยงจากการบริหารการเงินที่ผิดพลาดหรือขาดการวางแผนทางการเงินอย่างเหมาะสม

คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (2563, ย่อหน้า 16) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับนโยบายและขั้นตอนการบริหารจัดการด้านการเงินและการลงทุน ได้แก่ ความเสี่ยงเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน ความเสี่ยงเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงิน ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน/อัตราดอกเบี้ย/อัตราเงินเฟ้อ เป็นต้น

กรมบัญชีกลาง (2564, ย่อหน้า 4) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (financial risk) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2565, ย่อหน้า 5) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณ

การงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการ ดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาด การจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผนการควบคุม และการจัดทำรายงาน เพื่อนำมาใช้ ในการบริหารงบประมาณและการเงินดังกล่าว

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (2565, ย่อหน้า 1) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยง เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับ 2 ขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อ นำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (2566ข, ย่อหน้า 2) ให้ ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) หมายถึง เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณ การงบประมาณไม่เพียงพอ และ ไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาด การจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการ บริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (2566ก, ย่อหน้า 2) ให้ ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) หมายถึง เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณ การงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาด การจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการ บริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

รักพงษ์ แสนศรี (2566, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk : FR) คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากขาดการควบคุมที่ดีโดย อาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบ หรือเหตุการณ์ภายนอก

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง กระบวนการบริหาร เพื่อควบคุมสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารงบประมาณและการเงินที่เกิดจากการเบิกจ่ายเงิน ไม่ถูกต้อง การรับเงินไม่ถูกต้อง การขาดสภาพคล่อง ความไม่สมดุลของรายรับและรายจ่าย การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ การไม่ปฏิบัติตาม

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง รวมถึงการทุจริตทางการเงิน การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน จัดทำบัญชีการเงิน จัดทำแผนงบประมาณในแต่ละแผนงานโครงการต่างๆ การรายงานการเงินทุกเดือนและเมื่อสิ้นปีงบประมาณ หลักฐานการเบิกจ่ายไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการขององค์กร การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ครุภัณฑ์ การเสนอแผนงบประมาณขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการมีเจ้าหน้าที่การเงินผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอในการบริหารงบประมาณ

4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.1 ความหมายของกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กำธร จิตคงไทย (2515, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กฎหมาย คือ หลักข้อบังคับความประพฤติที่บัญญัติขึ้น และบังคับโดยผู้ทรงอำนาจอธิปไตย

จรัญ โฆษณานันท์ (2538, หน้า 37) ชาวอังกฤษ ได้กล่าวว่า กฎหมาย คือ คำสั่งทั่วไปที่ผู้มีอำนาจเหนือสั่งต่อผู้อยู่ใต้อำนาจของตน ให้กระทำการหรือละเว้น ไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามผู้นั้นย่อมต้องได้รับโทษ

ประสิทธิ โสวิไลกุล (2540, หน้า 1) ได้อธิบายว่า กฎหมาย คือ ระเบียบ ข้อบังคับของสังคม ซึ่งมนุษย์เป็นผู้กำหนดขึ้นจะเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร (statute) หรือกฎหมายจารีตประเพณี (customary law) เพื่อให้ใช้บังคับสมาชิกในสังคม

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กฎหมาย คือ ระเบียบ ข้อบังคับของสังคม คำสั่ง ให้ปฏิบัติตาม ถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามผู้นั้นย่อมต้องได้รับโทษ

4.2 การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, ย่อหน้า 3) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (compliance risk) หรือ (event risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ หรือ กฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

คู่มือการบริหารความเสี่ยง 2562 องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย (2562, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (compliance risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้หรือกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

คู่มือการบริหารความเสี่ยง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2563, ย่อหน้า 17) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ (compliance risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากผลของการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือ กฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เช่น การปฏิบัติตามมาตรฐานไม่ได้ จรรยาบรรณ ความคาดหวัง หลักการธรรมาภิบาลองค์กร ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ให้บรรลุ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งหมด

คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (2563, ย่อหน้า 16) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ (Compliance Risk : C) หมายถึง ความเสี่ยงจากการฝ่าฝืนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี มาตรฐานต่างๆ หรือกฎหมาย/ระเบียบที่มีอยู่ไม่เหมาะสมหรือเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

กรมบัญชีกลาง (2564, ย่อหน้า 4) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (compliance risk) หมายถึง เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2565, หน้า 5) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance Risk : C) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งการทำนิติกรรม สัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565, ย่อหน้า 1-2) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2566ข, ย่อหน้า 2) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (2566ก, ย่อหน้า 2) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการดำเนินการตามสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

รักพงษ์ แสนศรี (2566, ย่อหน้า 7) ให้ความหมายของความเสี่ยงทางด้านกฎหมายและข้อกำหนดผูกพันองค์กร (Compliance Risk : CR) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้หรือกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อควบคุมสิ่งที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่ชัดเจน หรือความไม่ครอบคลุมของการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ หลักเกณฑ์ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี รวมถึงกฎ/นโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน รวมถึงการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ/นโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษาวินัยเพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ส่งเสริมครูและบุคลากรขอรับและขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และรับรู้การเปลี่ยนแปลงกฎ/นโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น มีแนวทางป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการกระทำผิดผิด และบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่กระทำผิดระเบียบวินัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, หน้า 129) ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานและเพื่อทราบแนวทางในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในเมือง นอกเมืองและในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) แนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ควรใช้การบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงถ่ายโอนความเสี่ยง

ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงิน ควรใช้วิธีการบริหาร ความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการ ในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านความมั่นใจ ทางการศึกษาควรใช้วิธีการควบคุมและ หามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของ ภาควิชาคือชุมชน ผู้ปกครองและ ผู้ประกอบการ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้วิธีการบริหาร ความเสี่ยงโดยการควบคุมและ หามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหาร จัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมมาตรการในการป้องกัน ความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วม ของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

วินัย เวียงลอ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียน บ้านแม่แฮเหนือ ในด้านการระบุความเสี่ยงด้านการเงิน พบว่า การใช้เงินที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของภารกิจ เกิดจากกิจกรรมเร่งด่วนของการสั่งการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือกิจกรรมใหม่ ของชุมชนที่ โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับ ความเสียหายของ 108 ผลกระทบที่เกิดขึ้นความถี่และการจัดลำดับของการใช้เงินที่ไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของภารกิจใน ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงของโรงเรียน ควรจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ชัดเจนส่วนด้าน การลดความเสี่ยงโรงเรียนควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความด้าน การเงินและบัญชีมาปฏิบัติหน้าที่ โดยตรง สำหรับการยอมรับความเสี่ยงควรจัดสรรงบประมาณสำรอง ให้ภารกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ให้ บรรลุผลสำเร็จและไม่พบการดำเนินงานในการถ่ายโอนความเสี่ยง

กรรณิการ์ พงศ์กิตติธัช (2553, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคายความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตาม ขนาดโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 57 คน เลือกแบบเจาะจงครูในโรงเรียน มัธยมศึกษาที่ จำนวน 313 คน เลือกโดยการสุ่มแบบ แบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าสอบถาม เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยง 4 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านการ ดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และ หลักเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าความเชื่อมั่นในส่วนสภาพการบริหารความเสี่ยง เท่ากับ .95 และส่วนปัญหา การบริหารความเสี่ยงเท่ากับ .93 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับสังคมศาสตร์ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยการทดสอบ-ที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหาร ความเสี่ยงตามความคิดของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวม และรายด้าน และผู้บริหารกับครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน 2) ปัญหาการบริหารความเสี่ยงตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู อยู่ใน ระดับน้อย ทั้งโดยรวมและรายด้าน และผู้บริหารกับครู มีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการบริหาร

ความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) ผู้บริหาร ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เห็นว่า โรงเรียนมีการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวม และรายด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน 55 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 4) ผู้บริหารในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เห็นว่า โรงเรียนมีปัญหา การบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยทั้งโดยรวมและรายด้าน และผู้บริหาร ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวม และรายด้าน 5) ครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เห็นว่า โรงเรียนมีการบริหารความเสี่ยงใน ระดับมากทั้ง โดยรวมและรายด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันโดยรวม และรายด้าน 6) ครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เห็นว่า โรงเรียนมีปัญหา การบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับ น้อย ทั้งโดยรวมและรายด้าน และมีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการบริหารความเสี่ยง โดยรวมไม่ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่เห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาการบริหาร ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์มากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง นอกจากนั้นไม่ แตกต่างกัน

มนสิชา แสวง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ พบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆ มีความเสี่ยง อยู่ในระดับ น้อย แสดงว่าทั้ง 3 ประเด็นผู้บริหารระดับสูงของส่วนงานสามารถยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ต้องมีการ ควบคุมการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าว ส่วนความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ มีความเสี่ยงอยู่ใน ระดับสูง แสดงว่าในประเด็นนี้ ผู้บริหารระดับสูงของส่วนงานไม่สามารถยอมรับ ความเสี่ยงได้ ต้องมี การจัดการกับความเสี่ยงในด้านการเงินและงบประมาณ และในภาพรวม การบริหารความเสี่ยงของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้ง 4 ด้าน มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ต้องมีกิจกรรมควบคุมในทุกๆ ด้าน ส่วนแนวทางในการจัดการบริหาร ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ควรมีแนวทางในเรื่อง ดังต่อไปนี้ 1) จัดการอบรมส่งเสริม ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการ บริหารความเสี่ยงให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ 2) จัดทำแผน บริหารความเสี่ยงโดยให้ ความสำคัญต่อความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, บทคัดย่อ) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตามตัว แปร ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สถานที่ และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การบริหาร

ความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมไม่แตกต่าง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนต่างอำเภอ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 มีการแสดงทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน และข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะแตกต่างกัน โดยที่ข้าราชการครูที่สังกัดในโรงเรียนขนาดเล็กมี ทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าข้าราชการครูที่สังกัดในโรงเรียน ขนาดกลางและขนาดใหญ่

สมชิต บรรทิต (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน แล้วปรากฏว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์ 5-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานและความเสี่ยงด้านการเงิน ส่วนข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และมีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมายและระเบียบ

ช่อผกา บรรทะโก, และประสาธ อิศรปริดา (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม 2) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสถานศึกษาและประสบการณ์ต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม 3) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและประสบการณ์ การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติงานการเงิน จำนวน 103 คน กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตาราง Krejcie, & Morgan ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (two – way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ในเขตอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสถานศึกษาและประสบการณ์ต่อการบริหารความเสี่ยง ด้านการเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม โรงเรียนที่มีประเภทต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหาร ความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารและครูการเงินที่ประสบการณ์การบริหารความเสี่ยง ด้านการเงินต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประคอง วีระศักดิ์ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาโอกาสเกิดความเสี่ยง ความรุนแรงของผลกระทบ และระดับความเสี่ยงของการบริหารโรงเรียนสมุทรปราการจังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัย พบว่า 1) โอกาสเกิดความเสี่ยงของการบริหารความเสี่ยง ความรุนแรงของผลกระทบ และระดับความเสี่ยงของการบริหารความเสี่ยงโรงเรียนสมุทรปราการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนสมุทรปราการในภาพรวมจำแนกตามเพศพบว่าเพศต่างกัน มีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งพบว่า ตำแหน่งต่างกันมีระดับความเสี่ยง การบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามอายุพบว่าอายุต่างกันมีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าวุฒิการศึกษา มีระดับความเสี่ยงการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปราโมทย์ เอมมา (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา 2) เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากร โรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ฝ่ายบริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามคู่มือการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา โดยภาพรวมและ

รายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรวสุทธาวิทยา เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า 2.1) เพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรวสุทธาวิทยา ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2.2) อายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรวสุทธาวิทยา ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2.3) ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรวสุทธาวิทยา ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2.4) ตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรวสุทธาวิทยา ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2.5) ประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรวสุทธาวิทยา ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ชุตินา ชูช่วง (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 100 คน โดยสุ่มอย่างง่าย (sample random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 5 ระดับ (rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (independent sample t – test) และทดสอบการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน (one way analysis of variance) ผลการวิจัย พบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ธัญญารัตน์ สายใหม่ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี และ 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของ

โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและ 2) การบริหารความเสี่ยงของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานีพบว่าการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินแตกต่างกันมากที่สุด

ปนัดดา แก้วศรี (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี และ 3) เสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีมีแนวทางการบริหารตามลำดับ คือ 1) ด้านการกำกับและควบคุมความเสี่ยง 2) ด้านการค้นหาและการวิเคราะห์ความเสี่ยง 3) ด้านการประเมินความเสี่ยง 4) ด้านการจัดการความเสี่ยงและระบบสารสนเทศและ 5) ด้านการกำหนดนโยบายและกำหนดวัตถุประสงค์

ณัฐชา กลิ่งทะเล (2561, หน้า 66-68) ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านปัจจัยภายนอกที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และจำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ยกเว้นด้านกลยุทธ์ที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วรารณ วงศ์ตาชี, และวัลนิกา ฉลากบาง (2562, หน้า 191) ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์อันจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร แนวทางในการบริหารความเสี่ยงสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพและกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ ไปปฏิบัติ และการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ประกอบด้วย การกำกับติดตาม การพัฒนาบุคลากร การแนะแนว การประกันคุณภาพ งานธุรการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การติดตาม ประเมินผลและรายงานผล การระดมทรัพยากรและการลงทุน การบริหารการเงิน การบริหารบัญชีและการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ ประกอบด้วย วินัยการควบคุมภายใน และการแปลงกฎระเบียบ หากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยการนำแนวทางดังกล่าว ไปบริหารควบคู่กับการบริหารงานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป จะส่งผลดีต่อองค์กร และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขวัญแก้ว จันทรรัตน์ (2562, หน้า 76-77) ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผลการศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้ 2.1) การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ด้านความเสี่ยงด้านการเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 2.2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 2.3) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามขนาดของ

สถานศึกษาในภาพรวม พบว่า ครูที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงไม่ต่างกัน

พอรุ่ง แสงนวล (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความเสี่ยงและประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และความสัมพันธ์ของการบริหาร ความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นไปในเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

อานนท์ พลไชย, สุรัตน์ ดวงชาทม, และรัชฎาพร งอยภูธร (2563, หน้า 79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา การเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และหาแนวทางการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูการศึกษานอกโรงเรียนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่, และมอร์แกน จำนวน 191 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ซึ่งสภาพการบริหารความเสี่ยง มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.87-0.96 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.996 และปัญหาการบริหารความเสี่ยง มีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.62-0.92 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และปัญหาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 2) เปรียบเทียบระดับสภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกัน และเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน

กุหลาบ ปุริสาร, กฤษณาพันธ์ พงษ์บริบูรณ์, และประสงค์ ต่อโชติ (2565, หน้า 35) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้อำนวยการและ ครูผู้สอนของ

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 จำนวนทั้งหมด 2,645 คน แบ่งเป็น ครูผู้สอน จำนวน 2,211 คน ผู้บริหาร จำนวน 234 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 10 ของ จำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 265 คน แล้วใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นผู้อำนวยการ 115 คน และครูผู้สอน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

วสันต์ ศรีสุวรรณโณ, และรุจิราพรรณ คงช่วย (2566, หน้า 173-191) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความเสี่ยงด้านการเงินที่มีความแตกต่างกัน

หามี่ตะ สงเดช, และอริสรา บุญรัตน์ (2566, หน้า 1-2) ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาศึกษา 3) และรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดของสถานศึกษา แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .925 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีอิสระ และการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ ความเสี่ยงด้าน การดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกลยุทธ์ 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ด้านกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักภาวะผู้นำที่จะนำพาให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้คนในองค์กรรู้สึก ว่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์กรและพร้อมที่จะช่วยกันดำเนินงานตามกลยุทธ์ แผนงาน โครงการที่วางไว้ ด้านการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในความเสี่ยงเรื่อง การจัดสรรงบประมาณ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ รวมถึงเอกสารด้านงบประมาณต่างๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบ

วชิรวัชร งามละม่อม (2567, หน้า 233) ศึกษา เรื่อง การบริหารความเสี่ยงในภาวะวิกฤตศึกษากรณีการบริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของรัฐบาลช่วงปี พ.ศ. 2563-2564ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) ความเสี่ยงในการบริหารงานในภาวะวิกฤตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความเสี่ยงด้านสุขภาพ รองลงมา เป็นความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และยังมองว่าการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังไม่ครอบคลุมกับสภาพปัญหา นโยบาย กฎหมาย มาตรการหรือข้อบังคับต่างๆ ขาดการประเมินความเสี่ยงประชาชนลดการพึ่งพา รัฐบาลและหาแนวทางในการป้องกันตัวเองตามมาตรการทางสังคม และ 2) กรอบการบริหารความเสี่ยงในภาวะวิกฤตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การประเมินความเสี่ยงรองลงมาเป็นการระบุความเสี่ยงหรือการบ่งชี้เหตุการณ์ และการสื่อสารและระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จากวิกฤตนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นโอกาสและความท้าทายในทุกระดับ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรอาศัยสถานการณ์ติดตามและทบทวน ความล้มเหลวในการบริหารงาน การแก้ปัญหา และทุกภาคส่วนทางสังคมควรบูรณาการความร่วมมือในการบริหารจัดการ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรม

2. งานวิจัยต่างประเทศ

วอลเบิร์ก, และสจอฟเบิร์ก (Wahlberg, & Sjoberg, 2000, pp.31-50) ได้ศึกษาวิจัยเชิงสำรวจเรื่องความเข้าใจความเสี่ยงทางสื่อ พบว่า การสื่อสารผ่านสื่อมี 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะ

เจตนาเพื่อให้ประชาชนรับรู้องค์ประกอบความเสี่ยงและทัศนคติและพฤติกรรม ดังนั้นเมื่อรัฐบาล หรือองค์กรต่างๆ เกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงขึ้น โดยปกติแล้วหน่วยงานนั้นๆ จะให้ข้อมูลผ่านสื่อในการนำเสนอในรูปแบบการรณรงค์ไปสู่สาธารณชน 2) ลักษณะที่ไม่เจตนา ซึ่งหมายถึง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบข่าวหรือบันเทิง ซึ่งเป็นเพียงการนำเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ เพื่อให้ประชาชนรับรู้แต่ไม่ได้เจตนาโดยตรงที่จะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม เช่นเดียวกับสื่อเพื่อรณรงค์แต่ก็ความเป็นไปได้ที่ประชาชนจะเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม เช่นเดียวกับสื่อเพื่อรณรงค์ แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่ประชาชนจะเปลี่ยนทัศนคติหรือพฤติกรรมใน ลักษณะที่ไม่ได้ ในภาวะวิกฤติด้านสุขภาพนั้นประชาชนจะต้องเผชิญหน้ากับความเสี่ยงหรือมีโอกาสที่จะได้รับอันตรายต่อชีวิต เศรษฐกิจและสังคม แนวทางในการจัดการวิกฤติที่เหมาะสม คือ การสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจและยอมรับความจริง พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งการสื่อสารข้อมูลไปยังสาธารณะชนจำนวนมากในระยะเวลารวดเร็วจำเป็นต้องอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญ

จอง (Jong, 2006, p.142) ศึกษาการจัดการความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยและการวิจัย ในเนเธอร์แลนด์ การศึกษานี้เพื่อทดสอบความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยและวิจัยพื้นฐาน ในการจัดประเภทความรู้ความเข้าใจ 3 ประเภท ประโยชน์ที่จะเกิดกับความรู้ความคิด ความสนใจ ที่ง่ายกว่าในการมองเห็นความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย อะไรคือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใน การพัฒนาสังคมและอะไรคือความเสี่ยงต่อการสร้างพื้นฐานการศึกษาที่ไม่ได้เกิดจากความแตกต่าง ด้านปัจจัยภายในองค์กรอื่น เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลที่ได้พบว่า สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ยังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องประจำยังมีนโยบายผสมผสาน ด้านความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัยและนักศึกษาที่มีขอบเขตจำกัดต่อการรับรู้ความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรมากที่สุด น้อยที่สุดต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ภายในสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีการป้องกันในเวลาเดียวกัน ไม่มีการสร้างความมุ่งมั่นเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ เกิดขึ้นเฉพาะภายในบุคคลใน สถาบัน เกิดปัญหาด้านผู้สวบ่อยๆ กับเจ้าหน้าที่และนักศึกษา นโยบายด้านความปลอดภัย และ การรักษาความปลอดภัยและสิ่งทำให้เกิดผลนั้นยังไม่มีแน่นอน

เวสเตอร์แมน (Westerman, 2006, p. 336) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อความจำเป็นในคุณค่ากลยุทธ์ทางธุรกิจ ผลการวิจัย พบว่าความเสี่ยงทางด้านเทคโนโลยีมี 6 ด้านด้วยกัน คือ 1) เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย การบริหารองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ระดับมาตรฐาน อายุและเทคโนโลยี 2) ประโยชน์การใช้และข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย ความสอดคล้องของข้อมูล ระดับของข้อกำหนด ความซับซ้อนของโครงสร้าง 3) บุคคลและทักษะ ประกอบด้วย การหมุนเวียนการวางแผนทางด้านทักษะ การอบรม การรับคนใหม่ ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ 4) ผู้จำหน่ายและหุ้นส่วนอื่นๆ ประกอบด้วย

วิธีการใช้ มาตรฐาน การยอมรับความเสี่ยงของลูกค้า 5) นโยบายและกระบวนการ ประกอบด้วย การควบคุมโครงสร้าง ระดับมาตรฐาน ระดับความรับผิดชอบ และ 6) องค์กร ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร การตัดค่าใช้จ่าย/ ต้นทุน กระบวนการกองทุน

เฟนเซล, และโอ เบรนแนน (Fenzel, & O' Brennan, 2007, para.2) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาความเสี่ยงของเด็กชาวอเมริกันอยู่ในแอฟริกาต่อบรรยากาศแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่มีผลต่อโรงเรียน การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียนกับแรงจูงใจและการดำเนินการทางวิชาการเป็นสิ่งที่ประหลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในแอฟริกาที่อยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ชาวอเมริกันในแอฟริกา จำนวน 282 คน ผลการศึกษา พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อมูลการวิจัยสนับสนุนโมเดลที่กำหนดและเสนอแนะถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี น่าสนใจและเพลิดเพลินใจ และควรมีข้อตกลงทางวิชาการ ระหว่างนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อบทบาทของครูใน การสร้างบรรยากาศเช่นเดียวกัน

พาทริก, และพอลลา (Patrick, & Paula, 2007, para.2) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลของแรงจูงใจบนความเสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาในการดำเนินการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการการตรวจสอบกลยุทธ์การสอนด้วยแรงจูงใจและกลยุทธ์การสอนแบบเดิมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อคณิตศาสตร์ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจาก เด็กนักเรียน 15 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการสอนเชิงกลยุทธ์บนพื้นฐานทางวิชาการมีผลสัมฤทธิ์ในนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์

เบห์เซต (Behcet, 2018, para.2) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในการพัฒนาโรงเรียนและผลกระทบของนโยบายต่อการศึกษาที่สามารถยอมรับได้ โดยโรงเรียนที่มีคุณภาพจะกำหนดกลยุทธ์สำหรับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วโรงเรียนที่มีคุณภาพจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม การจัดการ และการดำเนินการทางจิตวิทยา ฉะนั้นโรงเรียนจึงได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการวางแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเด็นสำคัญในการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพจะเน้นการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ครอบคลุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น จนกลายเป็นปัญหาต่อโรงเรียน ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายจึงมีความสำคัญต่อการจัดการความเสี่ยง โดยในขั้นตอนแรกซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การตรวจสอบความเสี่ยง โอกาส และจุดอ่อนของโรงเรียน ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน กลยุทธ์และนโยบายปัจจุบันสำหรับจัดการความเสี่ยงในวัฒนธรรมเชิงคุณภาพของโรงเรียน โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนและ

รองผู้อำนวยการโรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวัฒนธรรมของโรงเรียน กลยุทธ์ นโยบายของโรงเรียน และการบริหารความเสี่ยง ผลการวิจัยพบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง โดยไม่ใช่เพียงแค่การปฏิบัติตามนโยบายและกลยุทธ์เท่านั้น แต่สามารถเสริมสร้างวัฒนธรรมและคุณภาพของโรงเรียนได้โดยผ่านการบริหารความเสี่ยง การกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์เพิ่มเติม

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบถึงระดับของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยการนำแนวทางดังกล่าวไปบริหารควบคู่กับการบริหารงานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป จะส่งผลดีต่อองค์กร และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการนี้ การศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ยังมีผู้สนใจศึกษาและจัดทำเป็นเอกสารงานวิจัยยังไม่แพร่หลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการบริหารความเสี่ยงต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 159 คน และ ครู จำนวน 1,247 คน รวมทั้งสิ้น 1,406 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2566, หน้า 2) (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) ผู้วิจัยจึงใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ในการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง (Yamane, 1970, p.88) จากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยกว่ามาก ผู้วิจัยจึงขอกำหนดสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 60 ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและกำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน และนำมาเทียบบัญญัติไตรยางค์ โดยได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน และครูจำนวน 216 คน รวมทั้งสิ้น 311 คน ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
โรงเรียนขนาดเล็ก	65	312	377	39	54	93
โรงเรียนขนาดกลางขึ้นไป	94	935	1,029	56	162	218
รวม	159	1,247	1,406	95	216	311

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์อิสระเพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยง จำนวน 4 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, และ 1 ซึ่งแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และจำนวนข้อคำถามแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ จำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน จำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 3 ความเสี่ยงด้านการเงิน จำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ จำนวน 10 ข้อ

รวมทั้งสิ้น 40 ข้อคำถาม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ
2. วิเคราะห์การบริหารความเสี่ยง จำนวน 4 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ
3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดโดยกำหนดประเด็น ให้ครอบคลุมขอบเขตการวิจัย โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม กำหนดประเด็นหลักตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งรูปแบบคำถามจะเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบตรวจสอบรายการ (check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เสร็จแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมการวิจัยเพื่อตรวจแก้ไข

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างเพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด
2. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ผู้ค้นคว้าได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้นและมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้เฉพาะเรื่อง (subject matter specialists) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ครอบคลุมความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item-Objective congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability)
4. หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (พิชิต ฤทธิ์เจริญ, 2551, หน้า 248) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ขอความร่วมมือจากสถานศึกษาจัดเก็บรวบรวมข้อมูล จัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหาร สถานศึกษาและครูให้กับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean) ตามเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542, หน้า 108)

- 4.50 - 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ และขนาดของสถานศึกษาโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way Anova) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คำนวณจากสูตร (Yamane, 1973, p.1089)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนประชากร
 e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

2. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (validity) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 73)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะพฤติกรรม
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 76)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม

4.1 การหาค่าร้อยละ (percentage) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, หน้า 35-40)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

4.2 การหาค่าเฉลี่ย (mean) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 86)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง

4.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 106)

$$S.D. = \frac{\sqrt{n \sum x^2 - (\sum x)^2}}{n(n-1)}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละข้อ

$$\begin{array}{ll} \sum x & \text{แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด} \\ n & \text{แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด} \end{array}$$

5. สถิติที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

5.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 87)

$$F = \frac{s_1^2}{s_2^2}, df_1 = n_1 - 1, s_1^2 > s_2^2$$

$$\begin{array}{ll} \text{เมื่อ } s_1^2 & \text{แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่ามาก} \\ s_2^2 & \text{แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าน้อย} \end{array}$$

- ถ้าทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$)

$$f = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}, df = \frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}\right]^2}{\frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1}\right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{s_2^2}{n_2}\right]^2}{n_2 - 1}}$$

- ถ้าทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$)

$$T = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right]}}, df = n_1 + n_2 - 2$$

$$\begin{array}{ll} \text{เมื่อ } T & \text{แทน สถิติทดสอบที (t-test)} \\ \bar{x}_1 & \text{แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1} \\ \bar{x}_2 & \text{แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2} \\ s_1^2 & \text{แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1} \end{array}$$

s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 1
n_2	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 2

5.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way anova) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 88)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (f-test)
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (mean of sum squares between groups)
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (mean of sum squares within groups)

5.3 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี least significant difference (LSD) ของฟิชเชอร์ (Fisher) คำนวณจากสูตร (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2545, หน้า 333)

$$LSD = t_{1 - \frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MSE \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

เมื่อ	LSD	แทน	ผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ i และ j
	MSE	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (MSW)
	K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
	n	แทน	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
	α	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{x}$	แทน ค่าเฉลี่ย (mean)
S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน ขนาดของตัวอย่าง (sample size)
F	แทน ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
t	แทน ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
df	แทน ระดับชั้นความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน ผลรวมของค่าเบี่ยงเบน (sum of squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน
*p < .05	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้การทดสอบที (t-test) ใช้สถิติวิเคราะห์

ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) โดยการทดสอบเอฟ (F-test) ถ้ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ ความถี่ ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (n = 311 คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	95	30.50
1.2 ครู	216	69.50
2. เพศ		
2.1 ชาย	145	46.60
2.2 หญิง	166	53.40
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 ต่ำกว่า 5 ปี	122	39.22
3.2 5 - 10 ปี	131	42.13
3.3 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	58	18.65
4. ขนาดของสถานศึกษา		
4.1 ขนาดเล็ก	93	29.90
4.2 ขนาดกลาง	218	70.10

จากตาราง 2 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งครู จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 เป็นเพศหญิง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 42.13 และมีขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 70.10

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

การวิจัยการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ได้ผลการวิจัยในแต่ละด้านและสรุปภาพรวม ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวม

ด้านที่	การบริหารความเสี่ยง	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.23	0.87	มาก	4
2	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	4.26	0.87	มาก	3
3	ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.42	0.92	มาก	1
4	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	4.35	0.88	มาก	2
รวม		4.32	0.86	มาก	-

จากตาราง 3 พบว่าการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.92) รองลงมาได้แก่ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.88) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.87)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลระดับ
ความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

ข้อ	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรใน สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติ การ และเป้าหมายขององค์กร	4.31	0.91	มาก	1
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากรทุก คนทราบนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน	4.25	0.96	มาก	3
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงาน ตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ อย่าง ต่อเนื่อง	4.24	0.94	มาก	5
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับจัดทำปฏิทิน ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตาม กลยุทธ์ที่ตั้งไว้	4.27	0.96	มาก	2
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ของบุคลากรอย่างชัดเจน	4.15	0.99	มาก	10
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการ บริหารงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนปฏิบัติการ	4.23	0.95	มาก	6
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม กำกับและติดตาม แผนงาน โครงการอย่างสม่ำเสมอ	4.21	0.98	มาก	7
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ติดตามและประเมินผลกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่าง ชัดเจน	4.19	0.97	มาก	8
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการ ดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ อย่างเป็นระบบ	4.17	0.94	มาก	9

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการสรุปและ รายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ และ แผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง	4.25	0.94	มาก	3
รวม		4.23	0.87	มาก	-

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และเป้าหมายขององค์กร ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.91) 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับจัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.96) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.96) และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.94) ซึ่งทั้งสองข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.99)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

ข้อ	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนงานด้านวิชาการ อย่างชัดเจน	4.23	0.96	มาก	8

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กร	4.23	0.94	มาก	8
3	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการวางแผนออกแบบในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระงาน	4.10	1.02	มาก	10
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรม พัฒนาความรู้ ทักษะต่างๆ	4.25	0.95	มาก	6
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการขออนุมัติแผนงานด้านวิชาการผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง	4.27	0.96	มาก	5
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	4.29	0.95	มาก	3
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น	4.30	0.93	มาก	2
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบบันทึกการลงเวลาการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ	4.44	0.92	มาก	1
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสริมแรงในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรในองค์กรอย่างทัดเทียมกัน	4.25	0.97	มาก	6
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน	4.28	0.95	มาก	4
รวม		4.26	0.87	มาก	-

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบบันทึกการลงเวลาการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.92) 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.93) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.95) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการวางแผนออกแบบในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระงาน ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 1.02)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการเงิน

ข้อ	ด้านการเงิน	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน	4.47	0.97	มาก	1
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	4.43	1.00	มาก	4
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งบุคลากรในการทำหน้าที่ผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีอย่างเหมาะสม	4.46	0.95	มาก	2
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้เงินตามระเบียบขั้นตอนในการเบิกจ่าย และการใช้เงินยืมอย่างเป็นระบบ	4.41	0.99	มาก	6
5	ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง	4.40	1.01	มาก	9
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ	4.40	0.97	มาก	9

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ด้านความเสี่ยงด้านการเงิน	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการจัดทำ รายงานการเงินเป็นประจำทุกเดือนและเมื่อสิ้น ปีงบประมาณ	4.42	0.96	มาก	5
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสนอแผนงบประมาณขอ ความเห็นชอบต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อใช้เป็นคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา	4.41	0.98	มาก	6
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบ การใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุ ครุภัณฑ์ให้ ถูกต้องตามระเบียบและมีคุณภาพ	4.41	0.98	มาก	6
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการใช้เงิน ที่ถูกต้องตามประเภทของเงินที่ได้รับจัดสรรตาม งบประมาณ	4.44	0.94	มาก	3
รวม		4.42	0.92	มาก	-

จากตาราง 6 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.97) 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งบุคลากรในการทำหน้าที่ผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.95) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการใช้เงินที่ถูกต้องตามประเภทของเงินที่ได้รับจัดสรรตามงบประมาณ ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 1.01) และ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.97) ซึ่งทั้งสองข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ข้อ	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.35	0.96	มาก	6
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.37	0.95	มาก	3
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับให้บุคลากรในสถานศึกษาของท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	4.31	0.97	มาก	10
4	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.38	0.92	มาก	2
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาของท่านในการดำเนินการขอรับและขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง	4.37	0.96	มาก	3
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ มาตรการ/ข้อกำหนดจากต้นสังกัดให้บุคลากรทราบ	4.37	0.92	มาก	3
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการป้องกันเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการทำผิดกฎระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	4.32	0.93	มาก	7
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาในการลงบันทึกเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	4.39	0.91	มาก	1

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	(n=311)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาในการลงบันทึกขออนุญาตออกนอกบริเวณโรงเรียน โดยกรอกแบบการขออนุญาตแล้วเสนอให้ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุญาต	4.32	0.98	มาก	7
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้รับทราบโดยทั่วถึง	4.32	0.99	มาก	7
รวม		4.35	0.88	มาก	-

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาในการลงบันทึกเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.91) 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.92) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.95) ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาของท่านในการดำเนินการขอรับและขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.96) ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ มาตรการ/ข้อกำหนดจากต้นสังกัดให้บุคลากรทราบ ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.92) ซึ่งทั้งสามข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับให้บุคลากรในสถานศึกษาของท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.97)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ เป็นการศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มครู ใช้สถิติทดสอบที (t-test) ได้ผลการศึกษาแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

ด้านที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา	ตำแหน่ง				t	p
		ผู้บริหาร		ครู			
		(n=95)		(n=216)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.87	0.45	3.95	0.86	9.758	.000*
2	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	4.86	0.45	4.00	0.89	8.981	.000*
3	ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.88	0.48	4.23	0.99	6.124	.000*
4	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ	4.88	0.47	4.12	0.92	7.621	.000*
	รวม	4.87	0.45	4.07	0.88	8.367	.000*

*p ≤ .05

จากตาราง 8 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเพศชาย กับกลุ่มเพศหญิง ใช้สถิติทดสอบที (t-test) ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ

ด้านที่	การบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ตำแหน่ง				t	p
		เพศชาย (n=145)		เพศหญิง (n=166)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.24	0.87	4.22	0.88	0.222	.824
2	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	4.25	0.88	4.27	0.87	-0.199	.842
3	ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.42	0.92	4.42	0.91	-0.005	.996
4	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ	4.35	0.89	4.35	0.88	-0.004	.997
รวม		4.32	0.87	4.32	0.85	0.003	.997

* $p \leq .05$

จากตาราง 9 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มต่ำกว่า 5 ปี กลุ่ม 5 – 10 ปี และกลุ่มตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปใช้

สถิติทดสอบเอฟ (F-test) หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ได้ผลการศึกษาแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ด้านที่	การบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	4.148	2.074	2.766	.064
		ภายในกลุ่ม	308	230.971	0.750		
		รวม	310	235.120			
2	ความเสี่ยงด้านการ ปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.332	3.166	4.234	.015*
		ภายในกลุ่ม	308	230.327	0.748		
		รวม	310	236.659			
3	ความเสี่ยงด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.385	1.192	1.426	.242
		ภายในกลุ่ม	308	257.469	0.836		
		รวม	310	259.854			
4	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.326	1.663	2.140	.119
		ภายในกลุ่ม	308	239.311	0.777		
		รวม	310	242.637			
		ระหว่างกลุ่ม	2	2		2.669	.071
	รวม	ภายในกลุ่ม	298	308			
		รวม	300	310			

* $p \leq .05$

จากตาราง 10 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ด้าน	ประสบการณ์ในการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป
		$\bar{x}$	4.09	4.38	4.38
ความเสี่ยงด้าน	ต่ำกว่า 5 ปี	4.09	-	0.29*	0.29*
การปฏิบัติงาน	5 – 10 ปี	4.38	-	-	0.00
	ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	4.38	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 11 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับ 5 – 10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 – 119 คน) กับกลุ่มขนาดกลาง (สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 120 คนขึ้นไป) ใช้สถิติทดสอบที (t-test) ได้ผลการศึกษาแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้านที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา				t	p
		ขนาดเล็ก (n=93)		ขนาดกลาง (n=218)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.33	0.77	4.19	0.91	1.283	.201
2	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	4.34	0.77	4.23	0.91	0.975	.330
3	ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.47	0.78	4.40	0.97	0.598	.550
4	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ	4.40	0.76	4.33	0.93	0.703	.483
รวม		4.38	0.74	4.29	0.90	0.915	.361

* $p \leq .05$

จากตาราง 12 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมุติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 159 คน และครู จำนวน 1,247 คน รวมทั้งสิ้น 1,406 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2566, ย่อหน้า 2) (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1970, p.88) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 311 คน เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยกว่ามาก ผู้วิจัยจึงขอกำหนดสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 60 ของผู้บริหารทั้งหมด จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และกำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน และนำมาเทียบบัญญัติไตรยางค์ โดยได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน และครู จำนวน 216 คน รวมทั้งสิ้น 311 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ

และขนาดของสถานศึกษา และใช้สถิติทดสอบเอฟ (f-test) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

1.1 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และเป้าหมายขององค์กร 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับกับการจัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งสองข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน

1.2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบบันทึกการลงเวลาการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการวางแผนออกแบบในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระงาน

1.3 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้ง

บุคลากรในการทำหน้าที่ผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีอย่างเหมาะสม และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำกับติดตามการใช้เงินที่ถูกต้องตามประเภทของเงินที่ได้รับจัดสรรตามงบประมาณ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีหลักฐาน การเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่าง ถูกต้อง และผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ซึ่งทั้งสองข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

1.4 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา มีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาในการลงบันทึกเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากร ในสถานศึกษาของท่านในการดำเนินการขอรับและขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง และ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ มาตรการ/ข้อกำหนดจากต้น สังกัดให้บุคลากรทราบ ซึ่งทั้งสามข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำกับให้บุคลากรในสถานศึกษาของท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่าง เคร่งครัด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ในภาพรวมและ รายด้านแตกต่างกัน

2.2 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

ส่วนความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher) มีผลคือ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการปฏิบัติงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับ 5 – 10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2.4 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

1.1 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และเป้าหมายขององค์กร มีการกำกับการจัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ และประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติฯ กลยุทธ์ (2561, หน้า 66-68) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลวิจัย พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรยอมรับในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมีความชัดเจนและบุคลากรเข้าใจตรงกัน และบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน

1.2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีการตรวจสอบบันทึกการลงเวลาการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ กำกับติดตามบุคลากร ในสถานศึกษาให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น และนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ ศรีสุวรรณโณ, และรุจิราพรรณ คงช่วย (2566, หน้า 173-191) ศึกษาการบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ผลวิจัย พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีการแต่งตั้งคำสั่งในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยกระจายหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างเท่าเทียมตามความเหมาะสม และความถนัด ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัด การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ประเภทต่างๆ ส่งเสริมสื่อการสอนเทคโนโลยีและห้องเรียนให้ สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินการดำเนินงาน ของสถานศึกษา

1.3 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งบุคลากรในการทำหน้าที่ผู้เก็บรักษาเงินและ ผู้ทำบัญชีอย่างเหมาะสม และกำกับติดตามการใช้จ่ายเงินที่ถูกต้องตามประเภทของเงินที่ได้รับจัดสรรตาม งบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับ หามัดะ สงเดช, และอริสรา บุญรัตน์ (2566, หน้า 1-2) ศึกษา การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านทรัพยากรและงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา มีความชัดเจนในเรื่อง การบริหารการเงินเป็นหลัก มีการวางแผนการเงินที่รัดกุม มีการควบคุมและตรวจสอบการใช้ งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุและคุณภาพของพัสดุ และนำเงินที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตรง กับวัตถุประสงค์ของงบประมาณที่ได้รับ

1.4 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ติดตามบุคลากรในสถานศึกษาในการลงบันทึกเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย

มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ กุหลาบ ปุริสาร, กฤษณาพันธ์ พงษ์บริบูรณ์, และประสงค์ ต่อโชติ (2565, หน้า 35) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาสนับสนุนครูและบุคลากรให้เข้าอบรม การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับระเบียบ วินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ และสถานศึกษามีแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย กฎระเบียบ มาตรการ ข้อกำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตำแหน่งครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ต้องเป็นผู้นำเพื่อบริหารความเสี่ยง ต้องมีความเข้าใจ รับรู้ และรับทราบวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการบริหารความเสี่ยงและรับผิดชอบความเสี่ยงโดยตรง สอดคล้องกับ ปราโมทย์ เอมมา (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรพสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรพสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทราบปัญหา สาเหตุ ปัจจัยเสี่ยง และอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.2 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ให้ความสำคัญกับครูชายและครูหญิงเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับชุตินา ชูขั่ง (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลวิจัย พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากตั้งแต่การสรรหา บรรจุแต่งตั้ง ตลอดจน

การพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารให้ความเท่าเทียมกันทั้งเพศชาย และเพศหญิง เมื่อครูชายและครูหญิงเข้ามาปฏิบัติงานต่างๆ ในสถานศึกษาจึงสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเท่าเทียมกันเพราะมีความรู้ ความสามารถ และบทบาทหน้าที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นครูชายและครูหญิงจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน

2.3 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วสันต์ ศรีสุวรรณโณ, และ รุจิราพรรณ คงช่วย (2566, หน้า 173-191) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ตามประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง โดยมีแนวปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง และถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างครูในโรงเรียน จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันมีแนวโน้มในการรับรู้การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

2.4 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ที่บริหารโรงเรียนที่ขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถบริหารความเสี่ยงได้ไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้ครูที่ทำงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ กรรณิการ์ พงศ์กิตติธัช (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีขนาดต่างกันแต่มีกรอบภาระงานภายในสถานศึกษาไม่ต่างกัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต่างให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีความคล่องตัว ภายใต้อาณัติความเสี่ยงที่ยอมรับได้และการปฏิบัติในสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควร เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ ควรมีการกระจายอำนาจจากแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และควรมีการทบทวนปรับปรุงวัตถุประสงค์ตามคำร้องขอของบุคลากรและจัดการอบรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยงให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงโดยให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการวางแผนออกแบบในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน เช่น การใช้โปรแกรมแผนงานออนไลน์และโปรแกรมพัสดุออนไลน์ การใช้ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมสื่อการสอนเทคโนโลยีและห้องเรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

1.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา กำกับติดตามบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง และผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการอนุมัติ และเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจน สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความด้านการเงินการบัญชีและพัสดุมาปฏิบัติหน้าที่โดยตรง

1.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำกับให้บุคลากรในสถานศึกษาของท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมในการบริหารงาน ควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ มาตรฐานที่เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร และกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามตามกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ มาตรฐานและข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการค้นคว้าอิสระครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงลึกและนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยเชิงปริมาณ และนำไปใช้พัฒนางานด้านการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บรรณานุกรม

กนกอร สมปราชญ์. (2559). **ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา**.

ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา.

กรมบัญชีกลาง. (2564) **การบริหารความเสี่ยง**. สืบค้น สิงหาคม 25, 2565, จาก

[http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER20/DRAWER058/GENERAL/DA
TA0001/00001867.PDF](http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER20/DRAWER058/GENERAL/DA
TA0001/00001867.PDF).

กรณีการ พงศ์กิตติธัช. (2553). **การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษฎา สังขมณี. (2552). **การเงินและการธนาคาร**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.

กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน. (2555). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2565). **แผนบริหารจัดการความเสี่ยง
ของสำนักงานปลัดกระทรวงการคลังและสำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงการคลังประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2565**. สืบค้น กันยายน 14, 2566, จาก [https://mof.go.th/th/
view/attachment/file/3136383531/RiskManagement65.pdf](https://mof.go.th/th/
view/attachment/file/3136383531/RiskManagement65.pdf).

กองทุนยุติธรรม. (2562). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง**. สืบค้น กันยายน 14, 2566, จาก
https://jfo.moj.go.th/files/files_download/20191212525224849.pdf.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). **หลักสถิติ (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

กำธร จิตคงไทย. (2515). **ความรู้ทางนิติศาสตร์ เล่มหนึ่ง**. กรุงเทพฯ : สภาวิจัยแห่งชาติ.

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2554). **การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ :
เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

กิตติพันธ์ รุจิรกุล. (2529). **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.

กุหลาบ บุริสาร, กฤษฎาพันธ์ พงษ์บริบูรณ์, และประสงค์ ต่อโชติ. (2565). **การบริหารความเสี่ยงของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัด
ขอนแก่น**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 12(4), 35.

- ขวัญแก้ว จันทรัตน์. (2562). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวัญญานันท์ แก้วชูชนาวรร. (2559). การบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- คมสันต์ วงษ์ชาลี. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- คู่มือการบริหารความเสี่ยง 2562 องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย. (2562). สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก <https://www.market-organization.or.th/files/organization2561/riskFinal2562.pdf>.
- คู่มือการบริหารความเสี่ยง บริษัทเดมโก้ จำกัด (มหาชน). (2563). Risk Management. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก <https://www.demco.co.th>.
- คู่มือการบริหารความเสี่ยง ปิงปประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2563). การบริหารความเสี่ยง. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก <https://www.onesqa.or.th>.
- คู่มือแผนบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. (2563). ความเสี่ยง. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก <https://otepc.go.th>.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2538). นิติปรัชญา (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรัญ พะโยม. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(2), 27.
- จรินทร์ เทศวานิช. (2545). การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จรุณี แก้วเอียน. (2556). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา : กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติ สำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. ยะลา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วี.พรินท์.

- จำลอง นักฟ้อน. (2548). **การวิจัยและพัฒนาสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จตุพรดีไซค์.
- จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, มัทธนา พิพิธนาวรัตน์, และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556). **Professional risk management การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล.
- จิราภา เพียรเจริญ. (2556). **บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2565). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- เจนเนตร มณีนาค, และคนอื่นๆ. (2548). **การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ไลน์อลการพิมพ์.
- ชฎาภรณ์ ช่างคลึง. (2552). **การบริหารความเสี่ยงกับการพัฒนาองค์กร**. สืบค้น ตุลาคม 12, 2566, จาก www.tsu.ac.th/ists.
- ซ่อมภา บรรทะโก, และประสาธ อิศรปรีดา. (2558, กันยายน -ธันวาคม). **การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอหาดูพนม จังหวัดนครพนม**. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 5(3), 23-28.
- ชัยณรงค์ ชันฉนิก. (2554). **การบริหารความเสี่ยงขององค์กร**. สืบค้น ตุลาคม 12, 2565, จาก <https://kmscpctu.wordpress.com>.
- ชัยเชษฐ พรหมศรี. (2550). **Risk Management การบริหารความเสี่ยง**. กรุงเทพฯ : เอ็กเซอร์เน็ท.
- ชุติมา ชูซ่ง. (2560). **ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). **เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย : แนวทางสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ : ไทยเนรมิตกิจ อินเตอร์โปรเกรสซิฟ.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). **หลัก ทฤษฎี ปฏิบัติ การบริหารการศึกษา**. สกลนคร : คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ณัชธิดา ปัทมทัตตานนท์. (2553). การจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐชา กลิ่งทะเล. (2561). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน และครองงาน : สุตยอดนักบริหาร.
นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). การทำงานเป็นทีมและการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2555). นักบริหารมีอาชีพ ไม่ใช่สมัครเล่น. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก
<http://www.bangkokbiznews.com/home/details/business/ceo-blogs/thongchai>.
- ชนเดช มหาไพบูลย์. (2556). รู้เท่าทันการเงิน เวลา อัตรา ความเสี่ยง. กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ เพรส.
- ธนิตา คูประเสริฐ. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงใน
การประกันคุณภาพ ภายในตามการรับรู้ของบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
เอกชน เขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธร สุนทรายุทธ. (2550). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เนติกุล.
- ธัญญารัตน์ สายใหม่. (2560). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.
- ธารชุตตา อมรเพชรกุล. (2546). การพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงในส่วนการพัสดุ สำนักบริหาร
แผนและการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา
(ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปสองและประเมินภายนอกกรอบสาม. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นงนภัส เทียงกมล. (2549). การบริหารยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : แสงชัย.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. นนทบุรี : ธีรณสาร.

- นฤนาถ ศรภักย์วานิช. (2563). ระบบบัญชี Accounting Systems. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นฤมล สะอาดโหม. (2548). Risk Management การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ : กพลพิมพ์.
- นันทิยาภรณ์ หงษ์เวียงจันทร์. (2559). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นิรภัย จันทร์สวัสดิ์. (2551). การบริหารความเสี่ยง Risk Management จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สุตรไฟศาล.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2556). การบริหารสถาบันเพื่อความเป็นเลิศ. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปนัดดา แก้วศรี. (2560). แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประคอง กรรณสูตร. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง วีระศักดิ์. (2558). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2560). กลยุทธ์การวางแผนและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ส.เอเซียเพรส.
- ประสิทธิ์ โขวิไลกุล. (2540). เหลียวหลังดูกฎหมายและความยุติธรรม. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2551). การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ : ปราชญาพับลิชชิง.
- ปราโมทย์ เอมมา. (2559). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. (2566). ความเสี่ยง. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก <https://ops.moe.go.th>.
- พระราชบัญญัติวินัย การเงินการคลังของรัฐ. (2561, กรกฎาคม-สิงหาคม). พระราชบัญญัติวินัย การเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561. วารสารกรมบัญชีกลาง, 59(4), 14-20.

- พอรู้ แสงนวล. (2563). การบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- พัชรกฤษฎี พวงนิล. (2553). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2551). หลักการวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : เฮาส์ออฟเคอริส.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2556). รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวคิดการศึกษา (ค.ศ. 1887 - ค.ศ.
1970). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์. (2554). หลักการบริหารการศึกษา. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- พิมพ์พิศา ชัชวพันธ์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฟื่องฟ้า เทียนประภาสิทธิ์. (2550). การบริหารความเสี่ยงสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. สืบค้น
มีนาคม 20, 2567, จาก <http://phdb.moph.go.th/newsdoc/files/9/39107477.ppt>.
- ภานุมาศ เฉลยนาค. (2556). การนำเสนอกลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มนตรี.
- มนสิชา แสงวัง. (2553). การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2555). การควบคุมคุณภาพ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รักพงษ์ แสนศรี. (2566). การจัดการความเสี่ยงองค์การ. สืบค้น ธันวาคม 12, 2566, จาก
<https://hs.kku.ac.th>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2544). การบริหารความเสี่ยง. สืบค้น ตุลาคม 10, 2565, จาก
www.thailaw.com.
- _____. (2560). “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”. (6 เมษายน 2560).
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 17.
- _____. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก
https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2556). **การจัดการภาครัฐแนวใหม่**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2567). การบริหารความเสี่ยงในภาวะวิกฤตศึกษากรณีการบริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของรัฐบาลช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี. **วารสารวิจัยวิชาการ**, 7(2), 233-250.
- วรารณ วงศ์ดาชี, และวัลนิกา ฉลากบาง. (2562). การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**, 13(4), 191-200.
- วสันต์ ศรีสุวรรณโณ, และรุจิราพรรณ คงช่วย. (2566). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 10(1), 173-191.
- วัชร ไตรเจริญกุลภักดี จงแจ่ม. (ม.ป.ป.). **ทฤษฎีการจัดการ Management Theory**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, และคนอื่นๆ. (2548). **การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : คลังนาโนวิทยา อินโนกราฟิกส์.
- วาสนา เต่าพาลี. (2557). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับปัจจัยแรงจูงใจการทำงานทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วินัย เวียงลอ. (2552). **การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). **การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ**. กรุงเทพฯ : โพรเพช.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). **แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริ ถิอาสนา. (2557). **เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่ : แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, และคนอื่นๆ. (2550). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สงวน ช่างฉัตร. (2550). **การบริหารความเสี่ยงของโครงการ**. พิษณุโลก : คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2551). **คู่มือบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผลิตตำราเรียน.
- สนั่น เถาขารี. (2551). กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านทรัพยากรบุคคลเพื่อความสำเร็จขององค์กร. *Industrial Technology Review*, 1(187), 145-151.
- สมชาย ไตรรัตน์ภิรมย์ (2549). **การบริหารความเสี่ยง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชิต บรรทัด. (2556). **ศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมพิศ ไหมงาม. (2553). **การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มิตรภาพ การพิมพ์และสตูดิโอ.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- สัมมา รณิธิย์. (2553). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- สายัณต์ เสนาวิรัช. (2556). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนกาวีละอนุกุลจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2566ก). **การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566**. สืบค้น มีนาคม 20, 2565, จาก <https://lopburi2.go.th>.
- _____. (2566ข). **การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและพฤติกรรมมิชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ประจำปีงบประมาณ 2566**. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก <https://lopburi2.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556) **คู่มือการปฏิบัติงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยตรวจสอบภายใน**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ. (2552). **คู่มือคำอธิบายตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 สำหรับส่วนราชการระดับกรม**. สืบค้น มีนาคม 20, 2567, จาก <https://www.opdc.go.th/content/OTQw>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง**. สืบค้น สิงหาคม 9, 2566, จาก <https://www.udru.ac.th>.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). **พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (พิมพ์ครั้งที่ 6)**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565).

รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้น สิงหาคม 25, 2565, จาก <https://www.obec.go.th>.

สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). **กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปดิต มหาวทิยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2554). **หลักการบริหารและทฤษฎีการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

หามี่ตะ สงเดช, และอริสรา บุญรัตน์. (2566). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. **วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(6), 1-2.**

อนุศักดิ์ ฉืนไพศาล. (2558). **การบริหารงานคุณภาพในองค์กร.** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

อังสนา ศรีประเสริฐ. (2553). การบริหารความเสี่ยงกับงานตรวจสอบภายใน. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 30(1), 151-161.**

อานนท์ พลไชย, สุรัตน์ ดวงชาทม, และรัชฎาพร งอยภูธร. (2563). สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9(33), 79.**

Albanese, R. (1981). **Managing: Toward accountability for performance** (3rd ed.). Homewood, IL : Richard D. Irwin.

Baruch, B. (1968). **New ways in discipline.** New York : Randon House.

Behcet, O. (2018). **Risk Management Strategies in School Development and the Effect of Policies on Tolerance Education.** Retrieved October 25, 2023, from <https://www.researchgate.net>.

Calwell, B. (2000). **A Blueprint of Successful Leadership in an Era of Globalization in Learning.** Paper Presented in a Regional Seminar of Leaders in Rajabhat Institutes, Rajabhat Institute Chombung. Ratchaburi : Rajabhat Institute.

Campbell, R.F., et al. (1997). **Introduction to educational administration.** Boston : Allyn & Bacon.

- Fenzel, M.L., & O' Brenman, L.M. (2007). **Education at-risk urban African children: The effects of school climate on motivation and academic achievement**. Retrieved October 25, 2023, from http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdacs2sql/content_storage_01/00000196/80/26/68/44.pdf.
- Fiedler, F.E. (1987). **Theories of leadership effectiveness**. New York : McGraw-Hill
- Halpin, A.W. (1996). **Therory and researchin administrators**. New York : Appleton Century Crofts.
- Hitt, M.A., Duane, I.R., & Robert, E.H. (2011). **The management of strategic: Concepts and cases** (9th ed.). Australia : South-Western Cengage Learning.
- James, S.T., Robert, E.H., & David, W.S. (2005). Risk management and insurance. **Newport News, 1(1)**, 76–84.
- John, A. (1954). **The Province of Jurisprudence determind**. London : H.L.A. Hart.
- Jong, D. (2006). Context-Based Chemical Education: How to improve it. **The Plenary Lecture Presented at the 19th ICCE, 12(17)**, 142.
- Kenneth, S.R. (2014). **Money, Banking and International Finance** (2nd ed.). Retrieved October 25, 2023, from <http://www.scribd.com/doc/69328570/Money-Banking-and-International-Finance>.
- Laurence, M.B. (2009). **Money, banking and finacial markets**. New York : Worth.
- Lussier, R.N. (2003). **Managenent fundamentals** (2nd ed.). Canada : South Western, a division of Thomson.
- Mintzberg, H. (1973). **The nature of managerial work**. New York : Harper & Row.
- Patrick, K., & Paula, W. (2007). **The effects of motivation on at risk high school student in math performance**. Retrieved October 25, 2023, from <http://www.eric.ed.gov>.
- Paul, S.A. (1980). **Economics** (11th ed.). New York : McGraw-Hill.
- Richard, G.L., & Peter, O.S. (1972). **Economics** (3rd ed.). New York : Harper & Raw.
- Ridley, J., & Channing. (1999). **Risk management**. Oxford : Butteworth-Heinemann.
- Samuel, P. (1983). **Strategic management of development programs**. Geneva : International Labor Office.
- Simon, H.A. (1996). **Public administration**. New York : Alfreod A Kuopf.

Steers, R.M. (1996). Antecedents and outcomes of organizational commitment.

Administrative science quarterly, 22, 360–361.

Wahlberg, A.A., & Sjoberg, L. (2000). Risk perceptions and the media. **Journal of risk research**, 1(2), 6-8.

Westerman, G. (2006). **IT risk management: From IT necessity to strategic business Value**. center for information systems research, Sloan school of management.

Yamane, T. (1970). **Statistic: An introductory analysis** (2nd ed.). New York : Harper & Row.

_____. (1973). **Statistics: An introductory analysis** (3rd ed.). New York : Harper & Row.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. ผู้วิจัยต้องการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ขอความกรุณาท่านโปรดช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง โดยผู้บริหารสถานศึกษาตอบแบบสอบถามจากการปฏิบัติงานการบริหารความเสี่ยง และครูตอบแบบสอบถามจากการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะข้อมูลที่เป็นจริงของท่านจะมีคุณอย่างยิ่งต่องานวิจัยและจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านและการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลภาพรวมเท่านั้น
3. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 2 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ
4. ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาวอรรณพ จันทร์ดี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ตำแหน่ง
 - ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ☐ ครู
2. เพศ
 - ☐ ชาย
 - ☐ หญิง
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - ☐ ต่ำกว่า 5 ปี
 - ☐ 5-10 ปี
 - ☐ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป
4. ขนาดของสถานศึกษา
 - ☐ ขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1-119 คน)
 - ☐ ขนาดกลาง (สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 120 ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

คำชี้แจง ให้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีการบริหารความเสี่ยงที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับใด ซึ่งกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์						
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และเป้าหมายขององค์กร					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน					
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ อย่างต่อเนื่อง					
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับการจัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้					
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน					
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนปฏิบัติการ					
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม กำกับและติดตามแผนงาน โครงการอย่างสม่ำเสมอ					
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ					
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง					

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน						
11	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนงานด้านวิชาการอย่างชัดเจน					
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กร					
13	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการวางแผนออกแบบในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระงาน					
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรม พัฒนาความรู้ ทักษะต่างๆ					
15	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการขออนุมัติแผนงานด้านวิชาการผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง					
16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ					
17	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น					
18	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบบันทึกการลงเวลาการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ					
19	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสริมแรงในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรในองค์กรอย่างทัดเทียมกัน					
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน					

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
3) ความเสี่ยงด้านการเงิน						
21	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน					
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
23	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งบุคลากรในการทำหน้าที่ผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีอย่างเหมาะสม					
24	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้เงินตามระเบียบขั้นตอนในการเบิกจ่าย และการใช้เงินยืมอย่างเป็นระบบ					
25	ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง					
26	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ					
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการจัดทำรายงานการเงินเป็นประจำทุกเดือนและเมื่อสิ้นปีงบประมาณ					
28	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสนอแผนงบประมาณขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					
29	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุ ครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบและมีคุณภาพ					
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการใช้เงินที่ถูกต้องตามประเภทของเงินที่ได้รับจัดสรรตามงบประมาณ					

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ						
31	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา					
32	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
33	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับให้บุคลากรในสถานศึกษาของท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด					
34	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ					
35	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาของท่านในการดำเนินการขอรับและขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง					
36	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ มาตรการ/ข้อกำหนดจากต้นสังกัดให้บุคลากรทราบ					
37	ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการป้องกันเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการทำผิดกฎระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด					
38	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาในการลงบันทึกเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา					
39	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามบุคลากรในสถานศึกษาในการลงบันทึกขออนุญาตออกนอกบริเวณโรงเรียน โดยกรอกแบบการขออนุญาตแล้ว เสนอให้ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุญาต					

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
40	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้รับทราบโดยทั่วถึง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ข

สรุปผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC)

ตารางค่าเฉลี่ยผลความสอดคล้องของแบบสอบถาม
เรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1	ตำแหน่ง ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ ครู	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ประสบการณ์การทำงาน ☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี ☐ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	+1	0	+1	+1	0	0.60	ใช้ได้
4	ขนาดของสถานศึกษา ☐ ขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มี จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-119 คน) ☐ ขนาดกลาง (สถานศึกษาที่ มีจำนวนนักเรียน 120 ขึ้นไป)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์								
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และเป้าหมายขององค์กร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับการจัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนปฏิบัติการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมกำกับและติดตามแผนงาน โครงการ อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
		1	2	3	4	5		
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน								
11	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนงานด้านวิชาการอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการวางแผนออกแบบในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระงาน	+1	+1	+1	0	0	0.60	ใช้ได้
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการขออนุมัติแผนงานด้านวิชาการผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
		1	2	3	4	5		
16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการ สอนของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
17	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามบุคลากรในสถานศึกษาให้มี การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตร ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบ บันทึกการลงเวลาการปฏิบัติงานของ บุคลากรเป็นประจำ	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
19	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสริมแรงใน การปฏิบัติงานให้กับบุคลากรใน องค์กรอย่างทดเทียมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อ กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติม ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและความต้องการของ ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3) ความเสี่ยงด้านการเงิน								
21	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสร งประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไป ตามแผนการดำเนินงาน	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
		1	2	3	4	5		
23	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งบุคลากรในการทำหน้าที่ผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
24	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้เงินตามระเบียบขั้นตอนในการเบิกจ่าย และการใช้เงินยืมอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อจัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการจัดทำรายงานการเงินเป็นประจำทุกเดือนและเมื่อสิ้นปีงบประมาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสนอแผนงบประมาณขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
29	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุ ครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบและมีคุณภาพ	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
		1	2	3	4	5		
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการใช้จ่ายเงินที่ถูกต้องตาม ประเภทของเงินที่ได้รับจัดสรรตาม งบประมาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ								
31	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้ง คณะกรรมการในการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
32	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมิน คุณภาพภายในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง	+1	0	+1	+1	0	0.60	ใช้ได้
33	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับให้ บุคลากรในสถานศึกษาของท่าน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ใน การปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
34	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตาม บุคลากรในสถานศึกษาของท่านใน การดำเนินการขอรับและขอต่อ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่าง ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36	ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลง กฎระเบียบ มาตรการ/ข้อกำหนดจาก ต้นสังกัดให้บุคลากรทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
		1	2	3	4	5		
37	ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการ ป้องกันเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นเกี่ยวกับ การทำผิดกฎระเบียบในการ ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตาม บุคลากรในสถานศึกษาในการลง บันทึกเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ตาม แนวทางการปฏิบัติงานของ สถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
39	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตาม บุคลากรในสถานศึกษาในการลง บันทึกขออนุญาตออกนอกบริเวณ โรงเรียน โดยกรอกแบบการขอ อนุญาตแล้ว เสนอให้ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุญาต	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	ใช้ได้
40	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งให้ บุคลากรในสถานศึกษาทราบเกี่ยวกับ บทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้ รับทราบโดยทั่วถึง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. อาจารย์ ดร. ภัสยกร เลาสวัสดิ์กุล	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนิดา เนืองพะนอม	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์ ดร.ธันยนันท์ ทองบุญตา	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์ ดร.สรรัช ชูชีพ	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๕๗/๒๕๖๗.....วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวอรรณณ จันทรดี รหัสนักศึกษา ๖๓๒๑๗๐๑๐๒๒๑ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ
สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๕๘/๒๕๖๗..... วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวอรรณณ จันทรี รหัสนักศึกษา ๖๓๒๑๗๐๑๐๒๒๑ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ
สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๕๙/๒๕๖๗..... วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เนืองพะยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวอรรณ จันทรดี รหัสนักศึกษา ๖๓๒๑๗๐๑๐๒๒๑ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ
สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๖๐/๒๕๖๗..... วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน อาจารย์ ดร.ธันยพันธ์ ทองบุญตา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวอรรพรรณ จันทร์ดี รหัสนักศึกษา ๖๓๒๑๗๐๑๐๒๒๑ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ
สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๖๑/๒๕๖๗..... วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน อาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวอรรณณ จันทร์ดี รหัสนักศึกษา ๖๓๒๑๗๐๑๐๒๒๑ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ
สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out)
เครื่องมือในการวิจัย

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๙๘๘

สพ.ลพบุรี เขต ๒
เลขรับ ๒๐๙๑๕
วันที่ ๒๓ ต.ค. ๒๕๖๗

คณะกรรมการ
คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒

ด้วยนางสาวอรรพรรณ จันทร์ดี รหัสนักศึกษา ๖๓๒๑๗๐๑๐๒๒๑ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี
เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out)
เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาต
ให้นางสาวอรรพรรณ จันทร์ดี ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง
ซึ่งได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒
หวังอย่างยิ่ง ในความกรุณาและได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสาน
ขอความอนุเคราะห์ ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

โทรสาร ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๑๐๒๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
๒๒๐๖๐
๑๑ ต.ค. ๒๕๖๗

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒

ด้วยนางสาวอรรวรรณ จันทร์ดี รหัสนักศึกษา ๐๓๒๑๗๐๑๐๒๒๑ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุฬสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล
ซึ่งสถานศึกษาของท่านได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้
นางสาวอรรวรรณ จันทร์ดี ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒
หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อ
และประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

โทรสาร ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ – สกุล	นางสาวอรรณณ จันทร์ดี
วัน/เดือน/ปี/เกิด	วันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2536
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	98 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองเมือง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี 15110
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านหนองมะค่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี 401 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองมะค่า อำเภโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี 15250
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู คศ. 2
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2560 ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านหนองมะค่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พ.ศ. 2562 ครู โรงเรียนบ้านหนองมะค่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พ.ศ. 2566 ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านหนองมะค่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2559 ศีษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2568 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี